ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੀ ਰਾਜਸਥਾਨੀ
(ਹੁਣ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼) ਅਤੇ ਹੋਰ
ਬਨਾਮ
ਸ਼ੁਭਮ ਸੰਗਰਾ
(ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1928 ਦਾ 2022)
ਨਵੰਬਰ 16, 2022
[ਅਜੈ ਰਸਤੋਗੀ ਅਤੇ ਜੇ. ਬੀ. ਪਾਰਦੀਵਾਲਾ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਜੁਵੈਨਾਇਲ ਜਸਟਿਸ: ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਜੁਵੈਨਾਇਲ ਜਸਟਿਸ (ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ) ਨਿਯਮ, 2014: ਨਿਯਮ 74 – ਜੁਵੈਨਾਇਲ ਦੀ ਦਲੀਲ – ਕਠੂਆ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੇਸ – ਕਠੂਆ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅੱਠ ਸਾਲ ਦੀ ਕੁੜੀ ਦਾ ਅਗਵਾ, ਗੈਂਗ ਬਲਾਤਕਾਰ ਅਤੇ ਕਤਲ ਸ਼ਾਮਿਲ ਸੀ ਛੇ ਮਰਦਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ (ਜੁਵੈਨਾਇਲ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ) – ਖਾਸ ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਉਮਰ 19 ਸਾਲ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਦੀ ਰਾਇ ਦਿੱਤੀ – ਪਰੰਤੂ, ਸੀ.ਜੇ.ਐਮ., ਕਠੂਆ ਨੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਗਵਾਹੀ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ; ਨਗਰ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਜੁਵੈਨਾਇਲ ਸੀ – ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸੀ.ਜੇ.ਐਮ. ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ – ਇਸ ਲਈ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਤੁਰੰਤ ਅਪੀਲ – ਫੈਸਲਾ: ਨਿਯਮ 74 ਦੇ ਉਪ-ਨਿਯਮ (3) ਮੁਤਾਬਕ, ਜੇਕਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਕੋਈ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਉਮਰ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਠਿਤ ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਭੇਜ ਸਕਦੀ ਹੈ – "ਮੋਂ" ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਨਿਯਮ 74 ਦੇ ਉਪ-ਨਿਯਮ (3) ਦੇ ਬਹੁਤ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ "ਸ਼ੈਲ" ਵਜੋਂ ਪੜ੍ਹਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ – ਜੇ ਜੁਵੈਨਾਇਲ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਪਸ਼ਟ ਅਤੇ ਅਸੰਦਿਗਧ ਕੇਸ ਹੋਵੇ ਕਿ ਉਹ ਘਟਨਾ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਨਾਬਾਲਗ ਸੀ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹੀ ਸਾਬਤ ਕਰਦੇ ਹੋਣ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਜੁਵੈਨਾਇਲ ਜਸਟਿਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਖਾਸ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ – ਜਦੋਂ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਇੱਕ ਭਿਆਨਕ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਾਬਾਲਗ ਹੋਣ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਹੇਠ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲੈਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਦੇਖਣ ਵੇਲੇ ਕਿ ਉਹ ਜੁਵੈਨਾਇਲ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇੱਕ ਆਮ ਜਾਂ ਲਾਪਰਵਾਹ ਰਵੱਈਆ ਨਹੀਂ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ – ਪੰਜ ਯੋਗ ਦੋਕਟਰਾਂ ਦੀ ਟੀਮ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅੰਤਿਮ ਰਾਇ ਦੀ ਵਿਸ਼ਵਸਨੀਯਤਾ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ ਜਾਂ ਸ਼ੱਕ ਜਾਂ ਅਣਦੇਖਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਵਧੀਆ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ – ਜੇਕਰ ਹੋਰ ਸਭ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੇ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਮਾਹਰਾਂ ਦੀ ਰਾਇ ਉਸ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਸੰਭਾਵਿਤ ਦਾਇਰੇ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ – ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਨਮ ਤਾਰੀਖ ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭਰੋਸੇ ਲਾਇਕ ਨਹੀਂ ਸਨ ਅਤੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਕਲਪ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਵਾਪਸ – ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਆਦੇਸ਼ ਜੋ ਕਿ CJM ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਟਿਕਾਊ ਨਹੀਂ ਸੀ – ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਦੋਸ਼ੀ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਮੇਂ ਨਾਬਾਲਗ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਉਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਵਾਂਗ ਟਰਾਈ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ – ਜੁਵੈਨਾਇਲ ਜਸਟਿਸ (ਕੇਅਰ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ) ਐਕਟ, 2000 – ਧਾਰਾਵਾਂ 7A ਅਤੇ 94 – ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਜੁਵੈਨਾਇਲ ਜਸਟਿਸ (ਕੇਅਰ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ) ਐਕਟ, 2013 – ਧਾਰਾਵਾਂ 8 ਅਤੇ 48.

ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਜੁਵੈਨਾਇਲ ਜਸਟਿਸ (ਕੇਅਰ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ) ਐਕਟ, 2013: ਧਾਰਾਵਾਂ 8, 48 – ਐਕਟ, 2013 ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਦੀ ਸਾਫ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵੀ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਨਾਬਾਲਗਤਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਮੇਂ ਨਾਬਾਲਗ ਸੀ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਇਕ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ, ਅਦਾਲਤ ਜਰੂਰੀ ਸਮਝੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹਲਫਨਾਮਾ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਉਮਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ – ਜਾਂਚ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਜੇ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਮੇਂ ਨਾਬਾਲਗ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਧਾਰਾ 8, ਤਾਂ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਨਾਬਾਲਗ ਨੂੰ ਜੁਵੈਨਾਇਲ ਜਸਟਿਸ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਅਗਾਊ ਕਰਨ ਲਈ ਬੱਧਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ – ਧਾਰਾ 48 ਇਕ ਯੋਗ ਅਧਿਕਾਰੀ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਦਕਿ, ਧਾਰਾ 8 ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੈ – ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੋ ਗੱਲ ਨੋਟ ਕਰਨ ਯੋਗ ਹੈ ਉਹ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਸੈਕਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦ 'ਸ਼ੈਲ' ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ ਮੁਹਾਵਰਾ: “ਮੇਂ” – ਜਦੋਂ ਲਾਜ਼ਮੀ – ਇਹ ਇੱਕ ਸੁਥਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦ ‘ਮੇਂ’ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਅਰਥ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ – ਜੇ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਨਿਆਂ ਅਤੇ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਮੰਸ਼ਾ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਫਰਜ਼ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸ਼ਬਦ ‘ਮੇਂ’ ਦੇ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਾਲ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰੰਗ ਦੇਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ – ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਜੁਵੈਨਾਇਲ ਜਸਟਿਸ (ਕੇਅਰ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ) ਨਿਯਮ, 2014 – ਨਿਯਮ 74.

ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ

ਫੈਸਲਾ: 1. ਨਿਯਮ 74 ਦੀ ਉਪ-ਨਿਯਮ (3) ਸਾਫ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾ (i) ਤੋਂ (iii) ਵਿੱਚ ਉਲਲੇਖਿਤ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟਾਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਦੇ ਉਦਭਵ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਉਮਰ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਤੈਅ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਠਿਤ ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਭੇਜ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ, ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ, ਆਪਣੇ ਨਤੀਜੇ ਦਰਜ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਜੁਵੈਨਾਇਲ ਜਸਟਿਸ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰੇਗੀ। ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਹਨ ਜੋ ਜਨਮ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਠਿਤ ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਭੇਜਣ ਦਾ ਕੋਈ ਵਧੀਆ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ, ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ, ਆਪਣੇ ਨਤੀਜੇ ਦਰਜ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਜੁਵੈਨਾਇਲ ਜਸਟਿਸ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰੇਗੀ। ਸ਼ਬਦ “ਮੇਂ” ਨੂੰ ਨਿਯਮ 74 ਦੇ ਉਪ-ਨਿਯਮ (3) ਦੇ ਬਹੁਤ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ “ਸ਼ੈਲ” ਵਜੋਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 38]

2. ਐਕਟ, 2013 ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵੀ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਨਾਬਾਲਗਤਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਚੁੱਕਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਨਾਬਾਲਗ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਜਾਂਚ ਕਰੇ ਅਤੇ ਇਸ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ, ਅਦਾਲਤ ਉਹ ਸਬੂਤ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇੱਕ ਹਲਫਨਾਮਾ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਉਮਰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰ ਸਕੇ। ਜਾਂਚ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਜੇ ਅਦਾਲਤ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੇ ਧਾਰਾ 8 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਨਾਬਾਲਗ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਨਾਬਾਲਗ ਨੂੰ ਜੁਵੈਨਾਇਲ ਜਸਟਿਸ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਭੇਜਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਧਾਰਾ 48 ਇੱਕ ਯੋਗ ਅਧਿਕਾਰੀ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਦਕਿ, ਐਕਟ 2013 ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੋ ਗੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਉਹ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਰਥਾਤ ਧਾਰਾ 8 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 48 ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦ ‘ਸ਼ੈਲ’ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 42 & 44]

3. ਇਹ ਬੇਸ਼ੱਕ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਨਾਬਾਲਗ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਅਸੰਦਿਗਧ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਘਟਨਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੇ ਨਾਬਾਲਗ ਸੀ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਜੁਵੈਨਾਇਲ ਜਸਟਿਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਇੱਕ ਭਿਆਨਕ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਾਬਾਲਗ ਹੋਣ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਹੇਠ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪਨਾਹ ਲੈਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਦੇਖਣ ਵਿੱਚ ਕਿ ਕੀ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨਾਬਾਲਗ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇੱਕ ਅਣਗੌਲੇ ਜਾਂ ਲਾਪਰਵਾਹ ਰਵੱਈਆ ਨਹੀਂ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਨਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਾਲ ਸਾਂਝੇ ਆਦਮੀ ਦੇ ਭਰੋਸੇ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਉਣ। [ਪੈਰਾ 72][399-ਜੀ-ਐਚ; 400-ਏ]

4. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪੰਜ ਯੋਗ ਮੈਡੀਕਲ ਮਾਹਰਾਂ ਦੀ ਟੀਮ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅੰਤਿਮ ਰਾਏ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਜਾਂ ਸ਼ੱਕ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਵਧੀਆ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਰੀਰਕ, ਦੰਦਾਂ ਅਤੇ ਰੇਡੀਓਲੋਜੀਕਲ ਜਾਂਚ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੀ ਅਨੁਮਾਨਿਤ ਉਮਰ 19 ਤੋਂ 23 ਸਾਲ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵੱਲੋਂ ਮੈਡੀਕਲ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਵਿਸ਼ਵਸਨੀਯਤਾ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਕੋ ਇੱਕ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਮੈਡੀਕਲ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰੋ ਕਿਉਂਕਿ ਰਿਕਾਰਡ ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਜਨਮ ਮਿਤੀ ਦਾ ਸਬੂਤ ਹੈ। ਜਨਮ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਕੋਈ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਜਗਾਉਂਦੇ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਦੀ ਰੁਚੀ

ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਤੇ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਦਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਕਲਪ ਨਹੀਂ ਹੈ।

[ਪੈਰਾ 74 ਅਤੇ 77]

ਬੱਚਨ ਦੇਵੀ ਬਨਾਮ ਨਗਰ ਨਿਗਮ, ਗੋਰਖਪੁਰ (2008) 12 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 372 : [2008] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 424; ਰਿਸ਼ੀਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸੋਲੰਕੀ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਪੰਜਾਬ (2022) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 602; ਪਰਾਗ ਭਾਟੀ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਪੰਜਾਬ, (2016) 12 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 744 : [2016] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1089- ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਰਾਮਦੇਵ ਚੌਹਾਨ ਉਰਫ ਰਾਜ ਨਾਥ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਅਸਾਮ (2001) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 714 : [2001] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 669; ਅਸ਼ਵਨੀ ਕੁਮਾਰ ਸਕਸੇਨਾ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ (2012) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 750 : [2012] 10 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 540; ਦਯਾ ਰਾਮ ਉਰਫ ਗੰਗਾ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਰਾਜਸਥਾਨ (2015) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 775 : [2015] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 350; ਧਾਮੂਪੁਰ ਸੁਗਰ ਮਿਲਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਪੰਜਾਬ (2007) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 338 : [2007] 10 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 245; ਮੁਕੱਰਬ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਪੰਜਾਬ (2017) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 210 : [2016] 8 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 557; ਸੰਜੀਵ ਕੁਮਾਰ ਗੁਪਤਾ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਪੰਜਾਬ (2019) 12 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 370 : [2019] 9 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 735; ਅਬੁਜ਼ਾਰ ਹੋਸੈਨ @ ਗੁਲਾਮ ਹੋਸੈਨ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ (2012) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 489 : [2012] 9 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 244; ਅਸ਼ਵਨੀ ਕੁਮਾਰ ਸਕਸੇਨਾ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ (2012) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 750 : [2012] 10 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 540; ਬੱਬਲੂ ਪਾਸੀ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਝਾਰਖੰਡ, (2008) 13 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 133 : [2008] 14 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 161; ਅਰਨਿਤ ਦਾਸ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਬਿਹਾਰ, (2000) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 488 : [2000] 1 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 69; ਜਿਤੇਂਦਰ ਰਾਮ ਉਰਫ ਜੀਤੂ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਝਾਰਖੰਡ, (2006) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 428 : [2006] 1 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 286; ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਰਾਜਸਥਾਨ (2012) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 201 : [2012]5 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 237- ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਕੇਸ ਲਾਅ ਰੈਫਰੈਂਸ

[2001] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 669 ਪੈਰਾ 32 ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ [2012] 10 ਐਸ.ਸੀ. 540 ਪੈਰਾ 35 ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ [2015] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 350 ਪੈਰਾ 35 ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ [2008] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 424 ਪੈਰਾ 39 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ [2007] 10 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 245 ਪੈਰਾ 40 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ [2016] 8 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 557 ਪੈਰਾ 47 ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ (2022) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 602 ਪੈਰਾ 58 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ [2016] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1089 ਪੈਰਾ 58 (i) ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ [2019] 9 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 735 ਪੈਰਾ 58 (ii) ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ [2012] 9 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 244 ਪੈਰਾ 58 (iii) ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ [2012] 10 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 540 ਪੈਰਾ 58 (iv) ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ [2008] 14 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 161 ਪੈਰਾ 59 (v) ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ [2000] 1 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 69 ਪੈਰਾ 58 (vi) ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ [2006] 1 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 286 ਪੈਰਾ 58 (vii) ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ [2012] 5 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 237 ਪੈਰਾ 70 ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲੇਟ ਜੁਰਿਸਡਿਕਸ਼ਨ: ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ
1928 ਦਾ 2022.

ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜੰਮੂ 'ਚ 11.10.2019 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਨਾਲ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਸੀ.ਆਰ.ਆਰ. ਨੰਬਰ 27 ਦਾ 2018.

ਪੀ. ਐਸ. ਪਟਵਾਲੀਆ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਸ਼ੈਲੇਸ਼ ਮਾਡੀਆਲ, ਪਾਰਥ ਅਵਸਥੀ, ਵੈਭਵ ਸਭਰਵਾਲ, ਵਿਨਾਯਕ ਐਸ. ਪੰਡਿਤ, ਮਿਸ ਹਰਸ਼ਿਕਾ ਵਰਮਾ, ਮਿਸ ਤਰੁਣਾ
ਅਰਧੇਂਦੁਮੌਲੀ ਪ੍ਰਸਾਦ, ਐਡਵੋਕੇਟਸ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਲਈ।

ਨਿਤਿਨ ਸੰਗਰਾ, ਮਿਸਿਜ਼ ਪ੍ਰਗਿਆ ਬਾਘੇਲ, ਐਡਵੋਕੇਟਸ ਜਵਾਬੀ ਪਾਰਟੀ ਲਈ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਜੇ. ਬੀ. ਪਾਰਦੀਵਾਲਾ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

"ਬਲਾਤਕਾਰ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਭਿਆਨਕ ਅਪਰਾਧਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰ ਕੁਝ ਮਿੰਟਾਂ ਬਾਅਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਬਲਾਤਕਾਰ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਵਾਲੇ ਗਰੁੱਪਾਂ ਨਾਲ ਸਮੱਸਿਆ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰੱਖਿਆ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨੀ ਹੈ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕੁਝ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਉਹ ਹੈ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਉਣਾ ਕਿ ਬਲਾਤਕਾਰ ਨਾ ਕਰਨ। ਸਰੋਤ ਤੇ ਜਾਓ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੋ।"

- ਕਰਟ ਕੋਬੇਨ

1. ਇਹ ਅਪੀਲ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਰਾਜ (ਹੁਣ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦਾ ਯੂ.ਟੀ.) ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਜੰਮੂ ਵਿੱਚ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ 11.10.2019 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਖਿਲਾਫ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਅਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 27 ਦੇ 2018 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਇਸ ਨਾਲ ਕਥੂਆ ਦੇ ਮੁੱਖ ਨਿਆਯਿਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ 27.03.2018 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਥੇ ਦੇ ਜਵਾਬੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਮਿਤੀ ਉੱਤੇ ਨਾਬਾਲਗ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

2. ਇਹ ਮੁਕੱਦਮਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਦੁਰਭਾਗਿਆਪੂਰਣ ਕਥੂਆ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੇਸ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਥੂਆ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅੱਠ ਸਾਲਾ ਮੁਸਲਮਾਨ ਲੜਕੀ 'ਐਕਸ' ਦਾ ਅਗਵਾ, ਸਾਮੂਹਿਕ ਬਲਾਤਕਾਰ ਅਤੇ ਕਤਲ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਛੇ ਹਿੰਦੂ ਮਰਦਾਂ ਅਤੇ ਇੱਥੇ ਦੇ ਜਵਾਬੀ (ਨਾਬਾਲਗ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ) ਨੇ ਜਨਵਰੀ, 2018 ਵਿੱਚ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਕਥੂਆ ਨੇੜੇ ਰਸਾਨਾ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪੀੜਤ ਘੁੰਮੰਤੂ ਬਕਰਵਾਲ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਸੀ। ਉਸਦੀ ਲਾਸ਼ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਇੱਕ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਹਫ਼ਤੇ ਬਾਅਦ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਭਿਆਨਕ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਆਠ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਥੇ ਦਾ ਜਵਾਬੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਚੂੰਕਿ ਇੱਥੇ ਦਾ ਜਵਾਬੀ ਨਾਬਾਲਗ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਸਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਵੱਖਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਬਾਕੀ ਛੇ ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ 10.06.2019 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਸੱਤ ਵਿੱਚੋਂ ਛੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਤਿੰਨ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਤਿੰਨ ਨੂੰ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ। ਸਪੈਸ਼ਲ ਜਾਂਚ ਟੀਮ (ਐਸ.ਆਈ.ਟੀ.) ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਗਠਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅੰਤਮ ਤੌਰ ਤੇ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਪੀੜਤ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨਾਮਲੀ 'ਵਾਈ' ਨੇ ਹੀਰਾ ਨਗਰ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਕਿ ਉਸਦੀ ਧੀ ਗੁੰਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

3. 17.01.2018 ਨੂੰ, ਪੀੜਤ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਮਿਲੀ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲਈ ਗਈ। ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਪੋਸਟ-ਮਾਰਟਮ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ। ਪੋਸਟ-ਮਾਰਟਮ ਉਸੇ ਦਿਨ ਕਥੂਆ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀ ਟੀਮ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। 22.01.2018 ਨੂੰ, ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕ੍ਰਾਈਮ ਬ੍ਰਾਂਚ ਅਤੇ ਕ੍ਰਾਈਮ ਹੈਡਕੁਆਰਟਰਜ਼ ਨੂੰ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕੀਤੀ ਗਈ।

4. ਪੋਸਟ-ਮਾਰਟਮ ਨੇ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਕੁੜੀ ਦੇ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਕਲੋਨਾਜੇਪਮ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂਚ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਨਸ਼ੀਲੀ ਦਵਾਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਸੈਡੇਟਿਵ ਸੀ, ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਉਸ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਅਤੇ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਸਬੂਤਾਂ ਨੇ ਸੁਝਾਵ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਸੰਜੀ ਰਾਮ, ਜੋ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ, ਦੁਆਰਾ ਕਈ ਮਿਤੀਆਂ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੰਦਰ ਤੋਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਾਲਾਂ ਦੇ ਗੁੱਛੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੇ ਸਨ ਜੋ ਮ੍ਰਿਤਕ ਤੋਂ ਲਏ ਗਏ ਸਨ। ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਜਾਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨਾਲ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਰਦਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਈ ਵਾਰ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਗਲਾ ਘੁੱਟ ਕੇ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਨਾਲ ਹੀ ਉਸ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਭਾਰੀ ਪੱਥਰ ਨਾਲ ਵੀ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

5. ਦਿੱਲੀ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਸਾਇੰਸ ਲੈਬੋਰੇਟਰੀ ਨੇ ਚੌਦਾਂ ਪੈਕੇਟਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਯੋਨੀ ਸਵੈਬਜ਼, ਵਾਲਾਂ ਦੇ ਗੁੱਛੇ, ਚਾਰ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਖੂਨ ਦੇ ਨਮੂਨੇ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਕੁੜੀ ਦਾ ਵਿਸਰਾ, ਕੁੜੀ ਦੀ ਫਰਾਕ ਅਤੇ ਸਲਵਾਰ, ਸਾਦੀ ਮਿੱਟੀ ਅਤੇ ਖੂਨ ਨਾਲ ਸਨੇ ਮਿੱਟੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਯੋਨੀ ਸਵੈਬਜ਼ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਡੀ.ਐਨ.ਏ. ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੇ ਸਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੁਝ ਹੋਰ ਨਮੂਨੇ ਵੀ। ਮੰਦਰ ਵਿੱਚ ਮਿਲੇ ਵਾਲਾਂ ਦੇ ਗੁੱਛੇ, ਜਿੱਥੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਕੁੜੀ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਵਾਲਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੇ ਸਨ।

6. ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨਾਮਤ ਸੰਜੀ ਰਾਮ ਅਤੇ ਇੱਥੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ। ਉਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੰਦਰ ਦਾ ਪੁਜਾਰੀ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਘਟਨਾ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਾਪਰੀ ਸੀ। ਇੱਥੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਇੱਥੇ ਸੰਜੀ ਰਾਮ ਦਾ ਭਤੀਜਾ ਹੈ।

7. 10.06.2019 ਨੂੰ, ਸੱਤ ਵਿੱਚੋਂ ਛੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸੰਜੀ ਰਾਮ, ਦੀਪਕ ਖਜੂਰੀਆ ਅਤੇ ਪਰਵੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ 25 ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਨਾਲ ਹੀ ਇੱਕ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਵੀ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ। ਹੋਰ ਤਿੰਨ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਮਤ ਤਿਲਕ ਰਾਜ, ਆਨੰਦ ਦੱਤਾ ਅਤੇ ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਹਿਮ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਜੇਲ੍ਹ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ। ਸੰਜੀ ਰਾਮ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਵਿਸ਼ਾਲ ਜੰਗੋਤਰਾ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਬਰੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਅੱਠਵਾਂ ਦੋਸ਼ੀ, ਜੋ ਅਜੇ ਵੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ ਦਾਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਮੇਂ ਉਹ ਨਾਬਾਲਗ ਸੀ, ਇੱਥੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੈ।

8. ਇੱਥੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਖਿਲਾਫ ਅਭਿਯੋਗ ਵਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ:

“... ਉਹ ਤੁਰੰਤ ਸੀੜ੍ਹੀਆਂ ਹੇਠਾਂ ਉੱਤਰ ਗਿਆ, 3 ਮਨਾਰਸ ਅਤੇ ਦੇਵੀਸਥਾਨ ਦੀਆਂ ਚਾਬੀਆਂ ਲਈਆਂ ਅਤੇ ‘ਐਕਸ’ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਉਸਦੇ ਘੋੜੇ ਵੇਖੇ ਹਨ।

ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਲੈ ਗਿਆ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਮੰਨੂ ਨੂੰ ਵੀ ਬੁਲਾਇਆ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਆਪਣੇ ਸਿਗਨਲ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕੁਝ ਮੁਸੀਬਤ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਣ 'ਤੇ ਪੀੜਤਾ ਭੱਜਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਲੱਗੀ। ਜੇ.ਡੀ. ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਗਰਦਨ ਫੜ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਇੱਕ ਹੱਥ ਨਾਲ ਉਸ ਦਾ ਮੂੰਹ ਢੱਕ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਧੱਕਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਡਿੱਗ ਪਈ। ਦੋਸ਼ੀ ਮੰਨੂ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਪੈਰ ਫੜੇ ਅਤੇ ਜੇ.ਸੀ.ਐਲ. (ਜਵਾਬਦੇਹ) ਨੇ ਪੀੜਤਾ ਨੂੰ ਜਬਰਦਸਤੀ ਮਨਾਰਸ ਦਿੱਤੇ। ਪੀੜਤਾ ਬੇਹੋਸ਼ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਜੇ.ਸੀ.ਐਲ. ਦੁਆਰਾ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ...ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਦੇਵੀਸਥਾਨ ਵਿੱਚ ਟੇਬਲ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਦੋ ਚਟਾਈਆਂ (ਪਲਾਸਟਿਕ ਮੈਟਸ) 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋ ਦਰੀਆਂ (ਕਪਾਹ ਦੇ ਧਾਗੇ ਦੀਆਂ ਮੈਟਸ) ਨਾਲ ਢੱਕ ਦਿੱਤਾ...

ਸਵੇਰੇ ਲਗਭਗ 8.30 ਵਜੇ ਜੇ.ਸੀ.ਐਲ. ਮੁੜ ਦੇਵੀਸਥਾਨ ਗਿਆ ਅਤੇ ਪੀੜਤਾ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਖਾਲੀ ਪੇਟ ਬੇਹੋਸ਼ ਸੀ, ਤਿੰਨ ਨਸ਼ੀਲੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ....

... ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਜੰਗੋਤਰਾ @ਸ਼ੰਮਾ ਨੇ ‘ਐਕਸ’ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜੇ.ਸੀ.ਐਲ. ਨੇ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ ਮੰਨੂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਕੁੜੀ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ। ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਕਿ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜੇ.ਸੀ.ਐਲ. ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਜੰਗੋਤਰਾ @ ਸ਼ੰਮਾ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਮੰਨੂ ਨੂੰ ਦੇਵੀਸਥਾਨ ਛੱਡਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਜੇ.ਸੀ.ਐਲ. ਫਿਰ ਉਸ ਸਟ੍ਰਿਪ ਵਿੱਚੋਂ 03 ਗੋਲੀਆਂ ਕੱਢੀਆਂ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਦੇਵੀਸਥਾਨ ਦੇ ਬਾਹਰ ਇੱਕ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਖੰਭ ਦੇ ਨੇੜੇ ਕੂੜੇ ਦੇ ਢੇਰ ਹੇਠਾਂ ਰੱਖੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹੀ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਚਟਾਈਆਂ ਨਾਲ ਢੱਕ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬਰਤਨ ਦਾ ਕੰਟੇਨਰ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਛੁਪਾ ਸਕੇ ...

ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਲੋਹੜੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੰਡਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੇ.ਸੀ.ਐਲ. ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਸੰਜੀ ਰਾਮ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਜੰਗੋਤਰਾ ਨੇ ਦੇਵੀਸਥਾਨ ਅੰਦਰ ‘ਐਕਸ’ ਨਾਲ ਗੈਂਗ ਰੇਪ ਕੀਤਾ ਹੈ .... ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀਪਕ ਖਜੂਰੀਆ @ਦੀਪੂ ਨੇ ਜੇ.ਸੀ.ਐਲ. ਨੂੰ ਉਡੀਕਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕਰੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਛੋਟੀ ਕੁੜੀ ‘ਐਕਸ’ ਨਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀਪਕ ਖਜੂਰੀਆ @ਦੀਪੂ ਅਤੇ ਫਿਰ ਜੇ.ਸੀ.ਐਲ. ਦੁਆਰਾ ਗੈਂਗ ਰੇਪ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੀ ਇਸ

ਬਰਬਰ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਖੱਬੀ ਜਾਂਘ 'ਤੇ ਬਲ ਲਾਇਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਗਰਦਨ 'ਤੇ ਬਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀਪਕ ਖਜੂਰੀਆ @ਦੀਪੂ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦੋਸ਼ੀ ਜੇ.ਸੀ.ਕੇ. ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਪਿੱਠ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਘੁੱਟਣੇ ਲਾ ਕੇ ਅਤੇ ਦੋਵਾਂ ਸਿਰਿਆਂ 'ਤੇ ਬਲ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਘੁੱਟਣ ਨਾਲ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਚੁੰਨੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਦੋਸ਼ੀ ਜੇ.ਸੀ.ਐਲ., ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪੁਖਤਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਪੀੜਤ ਮਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਪੱਥਰ ਨਾਲ ਦੋ ਵਾਰ ਮਾਰਿਆ...

... ਯੋਜਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਜੇ.ਸੀ.ਐਲ. ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਜੰਗੋਤਰਾ @ਸ਼ੰਮਾ ਦੇਵੀਸਥਾਨ 'ਤੇ ਗਏ। ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਜੰਗੋਤਰਾ @ਸ਼ੰਮਾ ਨੇ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਜਦੋਂ ਜੇ.ਸੀ.ਐਲ. ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖੰਭ 'ਤੇ ਚੁੱਕਿਆ। ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਜੰਗੋਤਰਾ @ਸ਼ੰਮਾ ਨੇ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਜੇ.ਸੀ.ਐਲ. ਨੇ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਕੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਨੂੰ ਨਿਪਟਾਇਆ ਜਦੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਜੰਗੋਤਰਾ @ਸ਼ੰਮਾ ਬਾਹਰ ਝਾੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪਹਿਰਾ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ...

ਹੋਰ, 09-08-2018 ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਸੁਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਚਾਰਜ ਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:-

"ਜਾਂਚ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਕਿ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਦੀ ਕੈਦ ਦੌਰਾਨ ਨਸ਼ੀਲੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਦੇਵਸਥਾਨ ਰਸਾਨਾ ਦੇ ਨੇੜੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਟਕਰਾਉ ਜੁਵੈਨਾਇਲ ਦੇ ਖੁਲਾਸੇ 'ਤੇ ਬਰਾਮਦ ਦੋ ਗੋਲੀਆਂ ਨੂੰ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਲੈਬ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ। ਪ੍ਰਾਪਤ ਰਸਾਇਣਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ, ਉਕਤ ਗੋਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕਲੋਨਾਜ਼ੇਪਾਮ ਲੂਣ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਪਾਈ ਗਈ। ਨਸ਼ੀਲੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ 'ਮੰਨਰ' ਅਤੇ ਕਲੋਨਾਜ਼ੇਪਾਮ ਦੇ ਖਾਲੀ ਪੇਟ 'ਤੇ ਪੀੜਤ ਉੱਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਨ ਲਈ, ਸੰਬੰਧਿਤ ਮਾਹਰ (ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਅਤੇ ਮੁਖੀ, ਫਾਰਮਾਕੋਲੋਜੀ, ਜੀ.ਐਮ.ਸੀ. ਜੰਮੂ) ਨੇ ਰਾਇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਨਸ਼ੀਲੀ ਦਵਾਈ ਕਲੋਨਾਜ਼ੇਪਾਮ (ਐਪੀਟ੍ਰਿਲ 0.5ਮਿਲੀਗ੍ਰਾਮ) ਦੇ ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹਨ:- (1) ਨੀਂਦ, (2) ਭ੍ਰਮ, (3) ਅਸਮਰੱਥ, (4) ਸਮਨਵਯ ਵਿੱਚ ਕਮੀ, (5) ਧੀਮੇ ਰਿਫਲੈਕਸ, (6) ਧੀਮੀ ਜਾਂ ਰੁਕੀ ਹੋਈ ਸਾਹ, (7) ਕੋਮਾ (ਚੇਤਨਾ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ) ਅਤੇ ਮੌਤ।"

ਮਾਹਰ ਦੀ ਅੰਤਿਮ ਰਾਇ ਅਨੁਸਾਰ "ਕਲੋਨਾਜ਼ੇਪਾਮ ਦੀ ਪੀਕ ਸੰਘਣਤਾ ਮੌਖਿਕ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਤੋਂ ਇੱਕ ਘੰਟੇ ਤੋਂ 1.5 ਘੰਟੇ ਬਾਅਦ ਖੂਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਲੋਨਾਜ਼ੇਪਾਮ ਦਾ ਅੰਤਰਾਲੀ ਮਾਰਗ ਤੋਂ ਅਵਸ਼ੋਸ਼ਣ ਪੂਰਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਇਸਨੂੰ ਖਾਣੇ ਨਾਲ ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ ਖਾਣੇ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ"। ...

9. ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਲਗਾਏ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਘਿਨੌਣਾ ਹੈ; ਇਸ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਵਿਕਰਾਲ ਅਤੇ ਕਰੂਰ ਸੀ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਲਪਨਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ। ਪੂਰਾ ਅਪਰਾਧ ਗਣਨਾਤਮਕ ਅਤੇ ਨਿਰਦਯੀ ਸੀ। ਇਹ ਕੇਸ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ, ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਧਿਆਨ ਅਤੇ ਨਿੰਦਾ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਬਣ ਗਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਕਰੂਰ ਅਪਰਾਧ ਜਿਸ ਨੇ ਸਮੂਹਿਕ ਵਿੱਚ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਾਰੇ ਚਿੰਤਾ ਜਗਾਈ।

10. ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜੀ ਵਿੱਚ ਸਾਡੀ ਅਦਾਲਤੀ ਜਾਂਚ ਇਸ ਸਵਾਲ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਦੋਸ਼ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਾਬਾਲਗ ਸੀ? ਇਹ ਸਭ ਜੰਮੂ & ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ 21.02.2018 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜੋ ਕਿ OWP ਨੰਬਰ 259 ਦੇ 2018 ਨਾਲ M.P. ਨੰਬਰ 1 ਦੇ 2018 ਵਿੱਚ ਸੀ। ਆਦੇਸ਼ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ:

"09.02.2018 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ, ਸ੍ਰੀ: ਡਬਲਿਊ ਐਸ ਨਰਗਲ, ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੀਨੀਅਰ ਅਡੀਸ਼ਨਲ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ ਨੇ ਸਥਿਤੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਕਾਪੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਂ ਇਸ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ SIT ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ:

1. ਕਿ SIT ਨੂੰ ਸ਼ੁਭਮ ਸੰਗਰਾ ਦੀ ਉਮਰ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਅੱਜ ਤੋਂ 10 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਵਿੱਚ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਜੰਮੂ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ;

2. ਕਿ SIT ਨੂੰ ਮੰਨੂ ਦੇ ਠਿਕਾਣੇ ਦਾ ਵੀ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਨਾਮ ਸਥਿਤੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਪੈਰਾ 6 ਵਿੱਚ ਉੱਲੇਖਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਉੱਕਤ ਮੰਨੂ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ;

3. ਕਿ SIT ਨੂੰ ਪੋਸਟ ਮੋਰਟਮ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਕਾਪੀ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਨਾਲ ਹੀ ਵਿਸਥਾਰਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਵਲੀ ਜੋ ਕਿ ਇਸਨੇ ਪੋਸਟ ਮੋਰਟਮ ਕਰ ਰਹੇ ਬੋਰਡਾਂ ਦੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਪੁਰਦ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਅੱਜ ਤੋਂ ਦੋ ਹਫਤਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਬਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤਾਜ਼ਾ ਸਥਿਤੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

19.02.2018 ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਦੈਨਿਕ ਅਖ਼ਬਾਰ, ਨਾਮਤ: ਗ੍ਰੇਟਰ ਕਸ਼ਮੀਰ, ਵਿੱਚ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਅਤੇ ਮੁਕਤ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪੂਰਣ ਟਰਾਇਲ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਮੈਂ ਇਸ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਮੌਜੂਦਾ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

09.03.2018 ਨੂੰ ਸੂਚੀ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕਰੋ।

11. ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਹਵਾਲੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਉਚਿਤ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ, ਖਾਸ ਜਾਂਚ ਟੀਮ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੱਤਰ ਦੀ ਮਿਤੀ 26.02.2018 ਨਾਲ ਜੰਮੂ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਦੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਉਮਰ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਕਰਨ ਲਈ ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ।

12. ਸਰਕਾਰੀ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ, ਜੰਮੂ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਅਤੇ ਡੀਨ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ:

13. ਉਪਰੋਕਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਠਿਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਨੇ ਇੱਥੇ ਦੇ ਜਵਾਬੀ ਦਾ ਮੈਡੀਕਲ ਮੁਆਇਨਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮਿਤੀ 03.3.2018 ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜੋ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:

ਉਮਰ ਅੰਦਾਜ਼ਨ ਰਿਪੋਰਟ

ਸਹੀ/-

(ਦਸਤਖਤ/ਅੰਗੂਠੇ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ)

ਪਛਾਣ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ:

ਮੂੰਹ ਦੇ ਖੱਬੇ ਕੋਣ 'ਤੇ ਕਾਲਾ ਤਿੱਲ$_{NONE}$

ਸੱਜੇ ਭੌਂਹ 'ਤੇ ਜਖਮ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ$_{NONE}$

1. ਸਰੀਰਕ ਮੁਆਇਨਾ (i) ਉਚਾਈ 5'3" (ii) ਭਾਰ 48 ਕਿਲੋ

(i) ਬਣਤਰ ਔਸਤ (ii) ਆਵਾਜ਼ ਮਰਦਾਨਾ

(v) ਦੁਇਤੀਯਕ ਲਿੰਗ ਲੱਛਣ ਵਧੀਆ ਵਿਕਸਿਤ

II. ਦੰਦਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ

(ਯੂ. ਸੱਜਾ) (ਯੂ. ਖੱਬਾ)

87654321 12345678

87654321 12345678

(ਐਲ. ਸੱਜਾ) (ਐਲ. ਸੱਜਾ)

ਮੌਖਿਕ ਨਿਦਾਨ ਵਿਭਾਗ ਆਈਜੀਜੀਡੀਸੀ ਜੰਮੂ ਵਿੱਚ ਡਾ. ਸਤਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਦੰਦਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਈ ਹਵਾਲਾ।

03/03/2018 -ਕਲੀਨਿਕਲ ਜਾਂਚ ਉੱਤੇ, ਸਾਰੇ ਸਥਾਈ ਦੰਦ ਫੁੱਟੇ ਹੋਏ ਸਿਵਾਏ 18, 28, 38 ਅਤੇ 48 ਦੇ ਓਪੀਜੀ (ਰੇਡੀਓਗ੍ਰਾਫਿਕ) ਜਾਂਚ ਉੱਤੇ; 18 ਅਤੇ 28 ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ V2 ਜੜ ਬਣਾਉਣ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ 38 ਅਤੇ 48 ਲਗਭਗ ਪੂਰੀ ਜੜ ਬਣਾਉਣ ਨਾਲ ਖੁੱਲ੍ਹਾ (ਅਸਪਸ਼ਟ) ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਖੋਜ ਉੱਤੇ, ਮਰੀਜ਼ ਦੀ ਦੰਦਾਂ ਦੀ ਉਮਰ 19+ ਸਾਲ ਹੈ।

III. ਰੇਡੀਓਲੋਜੀਕਲ ਜਾਂਚ: ਉਮਰ ਦੇ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਈ ਐਕਸ-ਰੇਅ ਲਈ ਰੇਡੀਓ ਨਿਦਾਨ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ। ਸਲਾਹਿਤ (1) ਐਕਸ-ਰੇ (ਰਾ.) ਹਮੇਰਸ (ਕੰਧ ਜੋੜ) ਏਪੀ (2) ਐਕਸ-ਰੇ ਹਿੱਪ (ਪੈਲਵਿਸ - ਏਪੀ (3) ਐਕਸ-ਰੇ (ਆਰਐਫ) ਘੁੱਟਣਾ ਜੋੜ-ਏਪੀ (4) ਐਕਸ-ਰੇ (ਰਾ) ਕੋਹਣੀ ਜੋੜ ਏਪੀ ਲੈਟ (5) ਐਕਸ-ਰੇ (ਰਾ) ਹੱਥ ਅਤੇ ਕਲਾਈ- ਏਪੀ।

ਰਾਏ - ਆਈਜੀਜੀਡੀਸੀ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਰੇਡੀਓ ਨਿਦਾਨ ਵਿਭਾਗ ਤੋਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੱਕ ਰਾਖੀ ਗਈ।

Sd/-
ਡਾ. ਮ੍ਰਿਤਯੁੰਜੈ
(ਫਿਜੀਓਲੋਜੀ ਵਿਭਾਗ)

Sd/-
ਸ਼ਿਵਾਨੀ ਮੇਹਤਾ
(ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਮੈਡੀਸਨ ਵਿਭਾਗ)

Sd/-
ਡਾ. ਜੀਵਿਤੇਸ਼ ਖੁਦਾ
(ਰੇਡੀਓ ਨਿਦਾਨ ਵਿਭਾਗ)

Sd/-
ਡਾ. ਅਸ਼ਵਨੀ
(ਐਨਾਟਮੀ ਵਿਭਾਗ)

Sd/-ਡਾ. ਸਤਵਿੰਦਰ(ਆਈਜੀਜੀਡੀਸੀ ਜੰਮੂ) 3/03/2018 ਅੰਤਿਮ ਰਾਏ – ਡਾ. ਜੀਵਿਤੇਸ਼ ਖੋਡਾ ਦੁਆਰਾ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ 8" x 10" x ਚਾਰ (4) ਫਿਲਮਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨਾਲ ਰਾਏ-ਉਪਰੋਕਤ ਖੋਜਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਮਰੀਜ਼ ਦੀ ਉਮਰ ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਉਨੀ ਤੋਂ ਤੇਈ (19-23) ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਹੈ।

ਅੰਤਿਮ ਰਾਏ - ਭੌਤਿਕ, ਦੰਦ ਅਤੇ ਰੇਡੀਓਲੋਜੀਕਲ ਜਾਂਚ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਅਨੁਮਾਨਿਤ ਉਮਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੋਲ੍ਹਾਂ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਹੈ (19 +)

Sd/-
ਡਾ. ਮ੍ਰਿਤਯੁੰਜ
(ਫਿਜੀਓਲੈਜੀ ਵਿਭਾਗ)
Sd/-
ਡਾ. ਅਸ਼ਵਨੀ
(ਐਨਾਟਮੀ ਵਿਭਾਗ)
Sd/-
ਡਾ. ਸਤਵਿੰਦਰ
(ਓਰਲ ਡਾਇਗਨੋਸਿਸ ਵਿਭਾਗ)

Sd/-
ਡਾ. ਸ਼ਿਵਾਨੀ ਮੇਹਤਾ
(ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਮੈਡੀਸਿਨ ਵਿਭਾਗ)
Sd/-
ਡਾ. ਜੀਵਿਤੇਸ਼ ਖੁਦਾ
(ਰੇਡੀਓ ਡਾਇਗਨੋਸਿਸ ਵਿਭਾਗ)”

14. ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮਿਤੀ 14.03.2018 ਨੂੰ ਓ.ਡਬਲਿਊ.ਪੀ. ਨੰਬਰ 259 ਦੇ 2018 ਵਿੱਚ ਐਮ.ਪੀ. ਨੰਬਰ 1 ਦੇ 2018 ਨਾਲ ਇੱਕ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜੋ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:

“ਜਦੋਂ ਅੱਜ ਮਾਮਲਾ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ, ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੀਨੀਅਰ ਅਡੀਸ਼ਨਲ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ ਨੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮੈਡੀਕਲ ਸੁਪਰਿੰਟੈਂਡੈਂਟ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹਸਪਤਾਲ ਕਠੂਆ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅੱਜ ਤੱਕ, ਪੋਸਟ-ਮਾਰਟਮ ਰਿਪੋਰਟ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਨਹੀਂ ਗਈ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਸੁਝਾਅ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਮੈਡੀਕਲ ਸੁਪਰਿੰਟੈਂਡੈਂਟ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹਸਪਤਾਲ, ਕਠੂਆ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪੋਸਟ-ਮਾਰਟਮ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਕਾਪੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਵਲੀ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂਚ ਟੀਮ ਦੇ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਅੱਜ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਅਵਧੀ ਵਿੱਚ ਸੌਂਪਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਜਵਾਬੀਆਂ 1 ਤੋਂ 3 ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਸਥਿਤੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਪੈਰਾ 7 ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂਚ ਟੀਮ ਫਰਾਰ ਦੋਸ਼ੀ, ਨਾਮਤ, ਸੰਜੀ ਰਾਮ ਦੀ ਗਿਰਫਤਾਰੀ ਦਾ ਵਾਰੰਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਗਿਰਫਤਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਕਦਮ ਉਠਾਏਗੀ ਅਤੇ ਉਹ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਵੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰੇਗੀ ਜੋ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਸਥਿਤੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਪੈਰਾ 7 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹਨ। ਅਜਿਹੀ ਕਵਾਇਦ ਅੱਜ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਹਫਤਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

ਮਿਸਟਰ ਨਰਗਲ, ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੀਨੀਅਰ ਏ.ਏ.ਜੀ. ਨੇ ਹੋਰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਚੂੰਕਿ ਮਾਮਲਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਲੰਬਿਤ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਚੀਫ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਕਠੂਆ ਦੋਸ਼ੀ, ਨਾਮਤਾਰ, ਸ਼ੁਭਮ ਸੰਗਰਾ ਦੀ ਉਮਰ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ। ਉਪਰੋਕਤ ਸੁਝਾਅਾਂ ਅਤੇ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਜੁਵੈਨਾਇਲ ਜਸਟਿਸ (ਬਾਲ ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਬਚਾਅ) ਐਕਟ, 2013 ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਅਧੀਨ ਸਮੂਹਿਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਤੇ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 74 ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਚੀਫ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਕਠੂਆ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ, ਨਾਮਤਾਰ, ਸ਼ੁਭਮ ਸੰਗਰਾ ਦੀ ਉਮਰ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਅੱਜ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਦਸ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਅਵਧੀ ਵਿੱਚ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਲ੍ਹਾ ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ ਬਿਨਾਂ।

09.04.2018 ਨੂੰ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕਰੋ।

ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਬੈਂਚ ਸਕੱਤਰ ਦੀ ਮੋਹਰ ਅਤੇ ਦਸਤਖਤਾਂ ਹੇਠ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।"

15. ਹੀਰਾ ਨਗਰ ਦੇ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੰਚਾਰ ਰਾਹੀਂ ਮਿਤੀ 14.03.2018 ਨੂੰ ਐਸ.ਆਈ.ਟੀ ਕ੍ਰਾਈਮ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਐਸ.ਪੀ. ਸ਼ਾਖਾ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਜਨਮ ਮਿਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਰਿਕਾਰਡ ਇੱਥੇ ਟਰੇਸਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮਿਤੀ 14.03.2018 ਨੂੰ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਦਾ ਪੱਤਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:

"ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਰਕਾਰ ਰੈਵੇਨਿਊ ਵਿਭਾਗ "ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ, ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦਾ ਦਫਤਰ ਪਹਿਲੀ ਕਲਾਸ, ਹੀਰਾਨਗਰ (ਕਠੂਆ) ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਸੁਪਰਿੰਟੈਂਡੈਂਟ ਐਸ.ਆਈ.ਟੀ. ਮੈਂਬਰ ਕ੍ਰਾਈਮ ਬ੍ਰਾਂਚ, ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ, ਜੰਮੂ। ਨੰਬਰ. ਜੇ.ਸੀ./232 ਮਿਤੀ: 14.03.2018 ਵਿਸ਼ਾ:- ਕੇਸ ਫਾਇਰ ਨੰਬਰ 10/2018 ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਧੀਨ 363/302/ 343/376/201/120-ਬੀ ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਪੀ/ਐਸ ਹੀਰਾਨਗਰ। ਹਵਾਲਾ:-
ਸੀ.ਬੀ./ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ./10-2018/127 ਮਿਤੀ 13.03.2018" ਆਦਰਣੀਯ ਸਾਹਿਬ,

ਤੁਹਾਡੇ ਦਫਤਰ ਦੇ ਪੱਤਰ ਨੰਬਰ ਸੀ.ਬੀ./ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ./10-2018/127 ਮਿਤੀ 13.03.2018 ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਸ਼ਾ ਸੰਬੰਧੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ।

ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੂਲ, ਰਿਕਾਰਡ ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਦਫਤਰ ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਨੰਬਰ 22/ਜੇ.ਸੀ. ਮਿਤੀ 15.04.2004 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੁਭਮ ਸੌਗਰਾ ਪੁੱਤਰ ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨਿਵਾਸੀ ਹੀਰਾਨਗਰ ਦੀ ਜਨਮ ਤਾਰੀਖ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਇਸ ਦਫਤਰ ਵਿੱਚ ਖੋਜਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪੁਰਾਣਾ ਵਿਵਿਧ ਰਿਕਾਰਡ ਖਰਾਬ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਹੇਠਲਾ ਹਸਤਾਖਰ ਕੀਤਾ ਵਿਅਕਤੀ ਇਸ ਦਾ ਮੂਲ ਰਿਕਾਰਡ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਤੁਹਾਡਾ ਵਫਾਦਾਰ,
ਐਸਡੀ/-
ਗੌਰਵ ਸ਼ਰਮਾ,
ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ, ਹੀਰਾਨਗਰ"

16. ਬਲਾਕ ਮੈਡੀਕਲ ਅਫਸਰ, ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਭਲਾਈ, ਹੀਰਾ ਨਗਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੰਚਾਰ ਵਿੱਚ ਮਿਤੀ 15.03.2018 ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ, ਇੰਚਾਰਜ ਐਸ.ਆਈ.ਟੀ. ਕ੍ਰਾਈਮ ਬ੍ਰਾਂਚ, ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸੰਸਥਾ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਤ੍ਰਿਪਤਾ ਦੇਵੀ ਪਤਨੀ ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਇਥੇ ਦੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਮਾਂ, ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ 23.10.2002 ਨੂੰ ਕੋਈ ਜਨਮ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ। 23.02.2002 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦਾ ਕੇਸ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਜਨਮ 23.10.2002 ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਸੀ।

17. 20.03.2018 ਨੂੰ, ਇਥੇ ਦੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਸੀ.ਜੇ.ਐਮ., ਕਠੂਆ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਜੁਵੇਨਾਈਲ ਜਸਟਿਸ (ਕੇਅਰ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ) ਐਕਟ, 2013 (ਛੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, 'ਐਕਟ, 2013') ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਅਧੀਨ ਆਪਣੇ ਜੁਵੇਨਾਈਲ ਹੋਣ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਬੇਨਤੀ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ।

"ਅ. 12.01.2018 ਨੂੰ ਇੱਕ ਮੁਹੰਮਦ ਯੂਸਫ ਪੁੱਤਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀਨ ਜਾਤੀ ਬਕਰਵਾਲ ਨਿਵਾਸੀ ਰਸਾਨਾ ਮੋਹਰਾ ਪਲਾਖ ਫਵਾਰਾ ਤਹਿਸੀਲ ਹੀਰਾਨਗਰ ਨੇ ਪੀ/ਐਸ ਹੀਰਾਨਗਰ ਅੱਗੇ ਉਰਦੂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬੇਨਤੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਧੀ ਮਿਸ ਆਸਿਫਾ ਉਮਰ 8 ਸਾਲ 10.01.2018 ਨੂੰ ਨੇੜਲੇ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਘੋੜਿਆਂ ਨੂੰ ਚਰਾਉਣ ਲਈ ਗਈ ਸੀ। ਉਹ 10.01.2018 ਨੂੰ ਲਗਭਗ 14:00 ਵਜੇ ਘੋੜਿਆਂ ਨਾਲ ਦੇਖੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਹ ਲਗਭਗ 14:00" ਵਜੇ ਘੋੜਿਆਂ ਨਾਲ ਦੇਖੀ ਗਈ ਸੀ। ਲਗਭਗ 16:00 ਵਜੇ, ਘੋੜੇ ਵਾਪਸ ਦੇਰੇ ਵਿੱਚ ਆ ਗਏ ਪਰ ਆਸਿਫਾ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਆਈ। ਇਸ 'ਤੇ ਮੁਹੰਮਦ ਯੂਸਫ ਨੇ ਹੋਰਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਖੋਜ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਪਰ ਆਸਿਫਾ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਸੀ ਕਿ ਕੁਝ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਤੱਤਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਧੀ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਨਤੀਜਤਨ,

ਕੇਸ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੰਬਰ 10/2018 ਯੂ/ਐਸ 363 ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਵਿੱਚ ਪੀ/ਐਸ ਹੀਰਾਨਗਰ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਟਰਿਕਸ ਦੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਧਾਰਾ 302 ਅਤੇ 343 ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਨੂੰ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ। ਪੀ/ਐਸ ਹੀਰਾਨਗਰ ਦੇ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ, ਇੱਕ ਗੁਪਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, 19.01.2018 ਨੂੰ ਇੱਕ ਜੁਵੇਨਾਈਲ ਦੋਸ਼ੀ ਨਾਮਤ ਸੁਭਮ ਸੰਗਰਾ @ ਚੁਬੂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ 20.01.2018 ਨੂੰ ਲੜ ਚੀਫ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਕਠੂਆ ਅੱਗੇ ਰਿਮਾਂਡ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕ੍ਰਾਈਮ ਬ੍ਰਾਂਚ ਜੰਮੂ ਨੂੰ ਪੀ.ਐਚ.ਕਿਊ. ਆਦੇਸ਼ ਨੰਬਰ 374/2018 ਮਿਤੀ 22.01.2018 ਦੁਆਰਾ ਹੋਰ ਜਾਂਚ ਲਈ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਕੇਸ ਨੂੰ ਔਪਚਾਰਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕ੍ਰਾਈਮ ਬ੍ਰਾਂਚ ਨੂੰ 27.01.2018 ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਧਾਰਾ, 376, 201- ਅਤੇ 120-ਬੀ ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

b. ਮਾਨਯੋਗ ਮੁੱਖ ਨਿਆਯਿਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਕਠੂਆ ਨੇ ਸ਼ੁਭਮ ਸੰਗਰਾ @ ਚੁਬੂ ਨੂੰ ਆਬਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਹੋਮ ਆਰ.ਐਸ ਪੁਰਾ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਲਈ ਰਿਮਾਂਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ:-

i. 20.01.2018 ਤੋਂ 29.01.2018 = 10 ਦਿਨ

II. 29.01.2018 ਤੋਂ 03.02.2018 = 6 ਦਿਨ

ill. 03.02.2018 ਤੋਂ 2.03.2018= 10 ਦਿਨ

iv. 12.02.2018 ਤੋਂ 26.02.2018 = 15 ਦਿਨ

v. 26.02.2018 ਤੋਂ 12.03.2018 = 15 ਦਿਨ

vi. 12.03.2018 ਤੋਂ 22.03.2018 = 11 ਦਿਨ

ਕੁੱਲ - 67 ਦਿਨ, (ਕੈਲੰਡਰ ਐਂਟਰੀਆਂ ਅਨੁਸਾਰ 62 ਦਿਨ)

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮਾਨਯੋਗ ਮੁੱਖ ਨਿਆਯਿਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਕਠੂਆ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮਿਤੀ 30.01.2018, 05.02.2018, 19.02.2018 ਅਤੇ 26.02.2018 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਨਾਬਾਲਗ ਅਪਰਾਧੀ ਸ਼ੁਭਮ ਸੰਗਰਾ ਦੀ ਕਸਟਡੀ 3 ਦਿਨ + 3 ਦਿਨ + 3 ਦਿਨ + 1 ਦਿਨ ਦੇ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਾਂਚ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਨਾਬਾਲਗ ਨੂੰ ਕੁੱਲ 10 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਕਸਟਡੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਨਾਬਾਲਗ ਅਪਰਾਧੀ ਨੇ ਲਗਾਤਾਰ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਵੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਅਗਵਾ, ਬਲਾਤਕਾਰ ਅਤੇ ਮਾਰਨ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਮ੍ਰਿਤਕ ਆਸਿਫਾ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ, ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 161 ਅਤੇ 164-ਏ ਸੀ.ਆਰ. ਪੀ.ਸੀ ਅਤੇ ਪਰਿਸਥਿਤੀਜਨਕ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸ਼ੁਭਮ ਸੰਗਰਾ@ ਚੁਬੂ ਖਿਲਾਫ ਧਾਰਾ 363, 343, 302, 376, 120-ਬੀ/ਆਰਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਬਤ ਹੋਏ ਹਨ।

c. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਕਿ ਨਗਰ ਕਮੇਟੀ ਹੀਰਾਨਗਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਾਬਾਲਗ ਦਾ ਜਨਮ ਤਾਰੀਖ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਅਤੇ ਮਾਡਰਨ ਪਬਲਿਕ ਹਾਈਅਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ ਹੀਰਾਨਗਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਸੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਮਾਣਯੋਗ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 21.02.2018 ਨੂੰ OHP ਨੰਬਰ 259 ਦੇ 2018 ਵਿੱਚ ਮੋਹਦ. ਅਖਤਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਸਨ:-

"ਐਸ.ਆਈ.ਟੀ. ਨੂੰ ਅੱਜ ਤੋਂ 10 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਅਵਧੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਭਮ ਸੰਗਰਾ ਦੀ ਉਮਰ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਜੀ.ਐਮ.ਸੀ. ਜੰਮੂ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਦੁਆਰਾ ਗਠਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।"

ਜੰਮੂ ਐਂਡ ਕਸ਼ਮੀਰ ਜੰਮੂ ਦੀ ਮਾਣਯੋਗ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ,

ਜੀ.ਐਮ.ਸੀ. ਜੰਮੂ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਨੂੰ ਇਸ ਦਫਤਰ ਦੇ ਪੱਤਰ ਨੰਬਰ ਸੀ.ਬੀ.ਜੇ/ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ/10 2018/56 ਮਿਤੀ 26.02.2018 ਦੁਆਰਾ ਨਾਬਾਲਗ ਅਪਰਾਧੀ ਸ਼ੁਭਮ ਸੰਗਰਾ @ ਚੁਬੂ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਣ ਲਈ ਇੱਕ ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਦੇ ਗਠਨ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਜਿਸ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ, ਜੀ.ਐਮ.ਸੀ. ਜੰਮੂ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਨੇ ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ (i). ਡਾ. ਮ੍ਰਿਤਯੁੰਜੈ, ਫਿਜ਼ੀਓਲੋਜੀ ਵਿਭਾਗ (ii). ਡਾ. ਸ਼ਵਨੀ ਮੇਹਤਾ, ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਮੈਡੀਸਿਨ ਵਿਭਾਗ (iii). ਡਾ. ਜੀਵਿਤੇਸ਼ ਖਿਤਦਾ, ਰੇਡੀਓ ਡਾਇਗਨੋਸਿਸ ਵਿਭਾਗ (iv). ਡਾ. ਆਸ਼ਵਾਨੀ, ਐਨਾਟਮੀ ਵਿਭਾਗ ਅਤੇ (v). ਡਾ. ਸਤਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਸਰਕਾਰੀ ਡੈਂਟਲ ਕਾਲਜ ਜੰਮੂ (ਆਈ.ਜੀ.ਜੀ.ਡੀ.ਸੀ.) ਵਿਭਾਗ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਠਿਤ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀ ਬੋਰਡ ਨੇ 28.02.2018 ਨੂੰ ਨਾਬਾਲਗ ਅਪਰਾਧੀ ਸ਼ੁਭਮ ਸੰਗਰਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਤਦਨੁਸਾਰ ਜੀ.ਐਮ.ਸੀ. ਜੰਮੂ ਨੇ ਬੋਰਡ ਦੀ ਰਾਏ ਪੱਤਰ ਨੰਬਰ ਜੀ.ਐਮ.ਸੀ/2017 /ਐਸ.ਐਮ.ਵੀ.ਸੀ/ ਕੋਰਟ ਕੇਸ/2209 ਮਿਤੀ 05.03.2018 ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ।

ਅੰਤਿਮ ਰਾਏ :-

ਭੌਤਿਕ, ਡੈਂਟਲ ਅਤੇ ਰੇਡੀਓਲੋਜੀਕਲ ਜਾਂਚ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਜਿਕਰ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਅਨੁਮਾਨਿਤ ਉਮਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਨੀ ਸਾਲ (19+) ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਹੈ। (ਮੈਡੀਕਲ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਕਾਪੀ ਹਵਾਲੇ ਲਈ ਐਨੈਕਸਚਰ ਏ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ)।

d. ਜੁਵੈਨਾਇਲ ਅਪਰਾਧੀ ਸੁਭਮ ਸੰਗਰਾ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਅਧੀਨ 161 ਅਤੇ 164-ਏ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਅਤੇ ਪਰਿਸਥਿਤੀਜਨਕ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਮਲੀ (i). ਦੀਪਕ ਖਜੂਰੀਆ @ ਦੀਪੂ ਪੁੱਤਰ ਉਪਦੇਸ਼ ਖਜੂਰੀਆ (ii). ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਪੁੱਤਰ ਸੈਣ ਦਾਸ ਵਾਸੀ ਧਮਿਆਲ ਹੀਰਾਨਗਰ ਅਤੇ (iii). ਪਰਵੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ @ ਮੰਨੂ ਪੁੱਤਰ ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਵਾਸੀ ਰਸਾਨਾ ਹੀਰਾਨਗਰ, (iv). ਵਿਸ਼ਾਲ ਜੰਗੋਤਰਾ @ ਸ਼ੰਮਾ ਅਤੇ (v). ਸੰਜੀ ਰਾਮ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਹੇਠ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੀ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਇਹ ਖੁਲਾਸਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀਪਕ ਕੁਮਾਰ ਖਜੂਰੀਆ ਅਤੇ ਜੁਵੈਨਾਇਲ ਅਪਰਾਧੀ ਨੇ ਸੰਜੀ ਰਾਮ ਪੁੱਤਰ ਦੇਸ ਰਾਜ ਵਾਸੀ ਰਸਾਨਾ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਆਸਿਫਾ, ਧੀ ਮੁਹੰਮਦ ਯੂਸਫ ਦੇ ਪਿੰਡ ਰਸਾਨਾ ਦੇ ਅਗਵਾ, ਬਲਾਤਕਾਰ ਅਤੇ ਕਤਲ ਦੀ ਸਾਜਿਸ਼ ਰਚੀ ਅਤੇ ਇਸ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸਾਜਿਸ਼ ਦੇ ਅਗਾਂਹ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਮਲੀ ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਪੁੱਤਰ ਸੈਣ ਦਾਸ ਵਾਸੀ ਧਮਿਆਲ ਹੀਰਾਨਗਰ; ਪਰਵੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ @ ਮੰਨੂ ਪੁੱਤਰ ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਵਾਸੀ ਰਸਾਨਾ ਹੀਰਾਨਗਰ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਜੰਗੋਤਰਾ @ ਸ਼ੰਮਾ ਵੀ ਇਸ ਸਾਜਿਸ਼ ਅਤੇ ਕਾਰਜ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਗਏ।

e. ਹੋਰ ਵੀ, ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਪੀ/ਐਸ ਹੀਰਾਨਗਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਅਮਲੇ ਵੀ ਇਸ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸਾਜਿਸ਼ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਆਸਿਫਾ ਦੇ ਕੱਪੜੇ 17.01.2018 ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਹੀਰਾਨਗਰ ਦੇ ਪ੍ਰਾਂਗਣ ਵਿੱਚ ਧੋਏ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਜਾਂਚ ਲਈ ਐਫ.ਐਸ.ਐਲ. ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਗਏ। ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਕਬੂਲਨਾਮੇ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਅਤੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਅਧੀਨ 161 ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਹੋਰ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਐਚ.ਸੀ. ਤਿਲਕ ਰਾਜ ਪੀ/ਐਸ ਹੀਰਾਨਗਰ ਅਤੇ ਐਸ.ਆਈ. ਅਨੰਦ ਦੱਤਾ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਆਈ/ਓ ਪੀ/ਐਸ ਹੀਰਾਨਗਰ ਨੂੰ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਗਾਇਬ ਹੋਣ ਲਈ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੋਵੇਂ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਪੁਲਿਸ ਰਿਮਾਂਡ 'ਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪੀ/ਐਸ ਕ੍ਰਾਈਮ ਬ੍ਰਾਂਚ ਜੰਮੂ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਹਨ।

f. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀ ਬੋਰਡ ਦੀ ਰਾਇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੁਭਮ ਸੰਗਰਾ (@ ਚੁਬੂ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹੀ ਸਾਲ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਇੱਕ ਬਾਲਗ ਹੈ। ਹੋਰ ਇਹ ਕਿ ਮੁਹੰਮਦ ਅਖਤਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਓਡਬਲਯੂਪੀ ਨੰਬਰ 259 ਦੇ 2018, ਜੋ ਮਾਨਯੋਗ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਜੰਮੂ ਐਂਡ ਕਸ਼ਮੀਰ, ਜੰਮੂ ਅੱਗੇ ਵਿਚਾਰਾਧੀਨ ਹੈ, ਵਿੱਚ ਜੀ.ਐਮ.ਸੀ. ਜੰਮੂ ਦੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀ ਬੋਰਡ ਦੀ ਰਾਇ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਵਿਸਥਾਰਤ ਸਥਿਤੀ ਰਿਪੋਰਟ 09.03.2018 ਨੂੰ ਮਾਨਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਮਝਣ ਲਈ ਮੁਹਰਬੰਦ ਲਿਫਾਫੇ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

2. ਇਹ ਵੀ ਇਸ ਮਾਣਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ, ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਹੀਰਾਨਗਰ ਨੂੰ ਦਫਤਰੀ ਪੱਤਰ ਨੰਬਰ ਸੀ.ਬੀ./ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ./10-2018/127 ਮਿਤੀ 13.03.2018 ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਫਾਈਲ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਨਗਰ ਕਮੇਟੀ ਹੀਰਾਨਗਰ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ

ਮਿਊਨਿਸਿਪਲ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਭਮ ਸੰਗਰਾ ਦੇ ਜਨਮ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਦੀ ਐਂਟਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ। ਉਪਰੋਕਤ ਸੰਚਾਰ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ, ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਹੀਰਾਨਗਰ ਨੇ ਪੱਤਰ ਨੰਬਰ ਜੇ.ਸੀ./232 ਮਿਤੀ 14.03.2018 ਦੁਆਰਾ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਨਵਾਚੀ ਫਾਈਲ ਉਸਦੇ ਦਫਤਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਹੀ ਹੈ। (ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਦਾ ਜਵਾਬ ਹਵਾਲੇ ਲਈ ਅਨੁਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਨੁਬੰਧ -ਬੀ ਵਜੋਂ ਚਿੰਨ੍ਹਿਤ ਹੈ।)

3. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਹ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨਗਰ ਕਮੇਟੀ ਹੀਰਾਨਗਰ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਨਗਰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਨ ਰਜਿਸਟਰ ਵਿੱਚ ਨਾਬਾਲਗ ਸ਼ੁਭਮ ਸੰਗਰਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਐਂਟਰੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਰਜ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਜਨਮ ਹੀਰਾਨਗਰ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪਰੰਤੂ, ਇਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਇਸ ਦਫਤਰ ਦੇ ਪੱਤਰ ਨੰਬਰ ਸੀ.ਬੀ./ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ 10-2018/135 ਮਿਤੀ 14.03.2018 ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਬਲਾਕ ਮੈਡੀਕਲ ਅਫਸਰ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਕਲਿਆਣ ਹੀਰਾਨਗਰ ਨੇ ਦਫਤਰੀ ਪੱਤਰ ਨੰਬਰ ਬੀ.ਐਮ.ਓ./ਸੀ.ਐਚ.ਸੀ./ਐਚ.ਜੀ.ਆਰ/ ਐਕਟਸ/214 ਮਿਤੀ 15.03.2018 ਦੁਆਰਾ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਥਾ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਉਪਰੰਤ ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਤ੍ਰਿਪਤਾ ਦੇਵੀ ਵਾਈ/ਓ ਸ੍ਰੀ. ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਆਰ/ਓ ਹੀਰਾਨਗਰ ਦੇ ਨਾਮ ਉੱਤੇ 23.10.2002 ਨੂੰ ਕੋਈ ਜਨਮ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜੋ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਗਰ ਕਮੇਟੀ ਹੀਰਾਨਗਰ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਐਂਟਰੀ ਤੱਥਾਂ ਉੱਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਹੀਰਾਨਗਰ ਦੁਆਰਾ ਉਕਤ ਐਂਟਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੁਕਮ ਵੀ ਸੰਦਿਗਧ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। (ਬੀ.ਐਮ.ਓ ਹੀਰਾਨਗਰ ਦੇ ਪੱਤਰ ਦੀ ਫੋਟੋਕਾਪੀ ਹਵਾਲੇ ਲਈ ਅਨੁਬੰਧ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਅਨੁਬੰਧ-ਸੀ ਵਜੋਂ ਚਿੰਨ੍ਹਿਤ ਹੈ।)

4. ਇਹ ਵੀ ਰਿਕਾਰਡ ਉੱਤੇ ਰੱਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ 14.03.2018 ਨੂੰ ਮਾਣਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸੂਚੀਬੱਧ ਸੀ ਜਿਥੇ ਮਾਣਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁਹਰਬੰਦ ਲਿਫਾਫੇ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਥਿਤੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਉਪਰੰਤ ਤਿੰਨ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਮੁੱਦਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੀ

"ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਜੁਵੈਨਾਇਲ ਜਸਟਿਸ (ਕੇਅਰ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ) ਐਕਟ, 2013 ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਅਤੇ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 74 ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਿਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਕਠੂਆ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਦਸ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਅਵਧੀ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ, ਨਾਮਤੌਰ ਤੇ, ਸ਼ੁਭਮ ਸੰਗਰਾ ਦੀ ਉਮਰ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਲ੍ਹਾ ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ ਬਿਨਾਂ।"

ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੀ.ਪੀ.ਓ. ਰਾਹੀਂ ਐਲ.ਡੀ. ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਭੇਜੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਪੱਤਰ ਨੰਬਰ ਸੀ.ਬੀ.ਐਫ./ਆਈ.ਆਰ./10-2018/154 ਮਿਤੀ 16.03.2018 ਦੁਆਰਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਫੋਟੋਕਾਪੀ ਮੁੜ ਸੰਲਗਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਅਨੈਕਸਚਰ-ਡੀ ਵਜੋਂ ਚਿੰਨ੍ਹਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

5. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਹੀਰਾਨਗਰ ਦੇ ਉਤਰ ਨਾਲ ਨਾਲ ਬਲਾਕ ਮੈਡੀਕਲ ਅਫਸਰ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਭਲਾਈ ਹੀਰਾਨਗਰ ਦੇ ਜਵਾਬ ਅਤੇ ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਿਨੈਕਾਰ ਸ਼ੁਭਮ ਸੰਗਰਾ @ ਚੁਬੂ ਨੂੰ ਨਾਬਾਲਗ ਘੋਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਬਲਕਿ ਉਸ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਖੇਡੇ ਗਏ ਭੂਮਿਕਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਅਤੇ ਚਾਲ ਚਲਣ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ; ਅਜੇ ਤੱਕ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਬਲਕਿ ਪੱਖਪਾਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਬਾਲਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹੋਰ ਇਹ ਵੀ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ੁਭਮ ਸੰਗਰਾ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਸੀ.ਡੀ. ਫਾਈਲ ਅਨੁਸਾਰ 19.01.2018 ਹੈ ਅਤੇ 12.01.2018 ਨਹੀਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਿਨੈ 'ਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਸੁਪਰਿੰਟੈਂਡੈਂਟ,ਆਈ/ਜੀਐਸਟੀ ਕ੍ਰਾਈਮ ਬ੍ਰਾਂਚ, ਜੰਮੂ ਐਂਡ ਕਸ਼ਮੀਰ,ਜੰਮੂ" 19. ਇਸ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਵੱਲੋਂ ਐਕਟ, 2013 ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਅਧੀਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਬਿਨੈ ਦੇ ਨਿਰਣਾਇਕ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਸੀ.ਜੇ.ਐਮ., ਕਠੂਆ ਨੇ ਮਿਊਨਿਸਿਪਲ ਕਮੇਟੀ, ਹੀਰਾ ਨਗਰ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਇਸ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦਰਜ ਕੀਤੀ।

20. ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਸੀ.ਜੇ.ਐਮ., ਕਠੂਆ ਨੇ ਮਿਤੀ 27.03.2018 ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਨਾਬਾਲਗ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ। ਸੀ.ਜੇ.ਐਮ., ਕਠੂਆ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਸਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:

"ਨਾਬਾਲਗਤਾ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਣ ਸਬੰਧੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜੋ ਕਿ ਨਿਯਮ 74 ਸੁਪਰਾ ਅਤੇ ਜੁਵੈਨਾਇਲ ਜਸਟਿਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ, ਹੁਣ ਧਿਆਨ ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਨਗਰ ਕਮੇਟੀ ਹੀਰਾਨਗਰ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀ 23-03-2018 ਨੂੰ ਯਾਚੀ ਦੀ ਜਨਮ ਤਾਰੀਖ ਸਬੰਧੀ ਰਿਕਾਰਡ ਲੈ ਕੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਏ। ਉਸੇ ਦਿਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਯਾਚੀ ਦੀ ਜਨਮ ਤਾਰੀਖ ਉਸਦੇ ਦਫਤਰ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੀ ਗਈ ਜਨਮ ਅਤੇ ਮੌਤ ਰਜਿਸਟਰ ਵਿੱਚ 23-10-2002 ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਜ ਹੈ; ਕਿ ਯਾਚੀ ਦਾ ਪਿਤਾ ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਤ੍ਰਿਪਤਾ ਹਨ। ਇਸ ਗਵਾਹ ਅਨੁਸਾਰ, ਯਾਚੀ ਦੀ ਜਨਮ ਤਾਰੀਖ ਦਾ ਦਾਖਲਾ ਨਗਰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਵਿੱਚ 15-04-2004 ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਕਿ ਇਹ ਦਾਖਲਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸਦੇ ਦਸਤਖਤ ਅਤੇ ਮੋਹਰ ਰਜਿਸਟਰ ਦੇ ਸੀਰੀਅਲ ਨੰਬਰ 80 'ਤੇ ਹਨ; ਕਿ ਇਹ ਦਾਖਲਾ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ 1ਲੀ ਕਲਾਸ ਹੀਰਾਨਗਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੰਬਰ 22/JC ਮਿਤੀ 15-04-2004 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਕਿ ਯਾਚੀ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਤਬ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ (ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ) ਹੀਰਾਨਗਰ ਅੱਗੇ ਯਾਚੀ ਦੀ ਜਨਮ ਤਾਰੀਖ ਦਾ ਦਾਖਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ; ਕਿ ਆਦੇਸ਼ ਨੰਬਰ 22/JC ਮਿਤੀ 15-04-2004 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ (ਯਾਚੀ ਦੇ ਪਿਤਾ) ਦੇ ਤਿੰਨ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਦਾਖਲਾ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ 1ਲੀ ਕਲਾਸ ਹੀਰਾਨਗਰ ਦੁਆਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਕਿ ਯਾਚੀ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਰਜਿਸਟਰ ਦੇ ਸੀਰੀਅਲ ਨੰਬਰ 80 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਹਨ; ਕਿ ਜਨਮ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰ ਦੀ ਫੋਟੋਕਾਪੀ ਜੋ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਫਾਇਲ 'ਤੇ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਦਫਤਰ ਤੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਯਾਚੀ ਦੀ ਜਨਮ ਤਾਰੀਖ 23-10-2002 ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਜ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਦਾਖਲਾ ਅਸਲ ਰਿਕਾਰਡ ਅਨੁਸਾਰ ਸਹੀ ਅਤੇ ਸੱਚਾ ਹੈ ਆਦਿ ਆਦਿ।

ਪਾਰ ਪ੍ਰੂਛਗਿੱਛ ਵਿੱਚ, ਗਵਾਹ ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਆਪਣੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਜਨਮ ਰਜਿਸਟਰ 'ਤੇ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ; ਕਿ ਨਵੇਂ ਜਨਮੇ ਬੱਚੇ ਦੇ ਜਨਮ ਸਥਾਨ ਬਾਰੇ, ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਰਜ਼ੀਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਾਖਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਪੜਤਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਦਾਖਲਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਕਿ ਹੁਕਮ ਨੰਬਰ 22/JC ਵਿੱਚ ਅਰਜ਼ੀਕਰਤਾ ਦੇ ਜਨਮ ਸਥਾਨ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿ ਸਾਲ 2012 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਨਮ ਮਿਤੀ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਸਬੰਧੀ ਹੁਕਮ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਆਦਿ ਆਦਿ।

ਇੱਕ ਹੋਰ ਗਵਾਹ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਮ ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਅਰਜ਼ੀਕਰਤਾ ਦਾ ਪਿਤਾ ਹੈ, ਨੂੰ 24-03-2018 ਨੂੰ ਜਾਂਚਿਆ ਗਿਆ।

ਇਸ ਗਵਾਹ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਰਜ਼ੀਕਰਤਾ ਉਸ ਦਾ ਅਸਲ ਪੁੱਤਰ ਹੈ; ਕਿ ਅਰਜ਼ੀਕਰਤਾ ਦੀ ਜਨਮ ਮਿਤੀ 23-10-2002 ਹੈ; ਕਿ ਅਰਜ਼ੀਕਰਤਾ ਦੀ ਇਹ ਜਨਮ ਮਿਤੀ ਮਿਉਂਸਿਪਲ ਕਮੇਟੀ ਹੀਰਾਨਗਰ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਵੀ ਦਰਜ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ 15-04-2004 ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨੇ ਅਰਜ਼ੀਕਰਤਾ ਦੀ ਜਨਮ ਮਿਤੀ ਦਾ ਦਾਖਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ 1ਲੀ ਕਲਾਸ ਹੀਰਾਨਗਰ ਅੱਗੇ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਹੀਰਾਨਗਰ ਨੇ ਮਿਉਂਸਿਪਲ ਕਮੇਟੀ ਹੀਰਾਨਗਰ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਅਰਜ਼ੀਕਰਤਾ ਦੀ ਜਨਮ ਮਿਤੀ 23-10- 2002 ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ; ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਦਾ ਨਾਮ ਤ੍ਰਿਪਤਾ ਦੇਵੀ ਹੈ। ਅਰਜ਼ੀਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮਾਡਰਨ ਪਬਲਿਕ ਹਾਈਅਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ ਹੀਰਾਨਗਰ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਕਲਾਸ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਕਿ ਉੱਥੇ ਵੀ ਉਸ ਨੇ ਅਰਜ਼ੀਕਰਤਾ ਦੀ ਜਨਮ ਮਿਤੀ 23-102-2002 ਵਜੋਂ ਦੱਸੀ ਸੀ; ਕਿ ਅਰਜ਼ੀਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਸ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ 10 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਕਿ ਪਰ ਸਕੂਲ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਅਰਜ਼ੀਕਰਤਾ ਦੀ ਜਨਮ ਮਿਤੀ ਦਾ ਗਲਤ ਦਾਖਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ; ਕਿ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀਕਰਤਾ ਦੀ ਜਨਮ ਮਿਤੀ 23-10-2003 ਹੈ; ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਅਰਜ਼ੀਕਰਤਾ ਦੀ ਜਨਮ ਮਿਤੀ ਦੇ ਗਲਤ ਦਾਖਲੇ ਬਾਰੇ ਸਿਰਫ ਤਦ ਪਤਾ ਚਲਿਆ ਜਦ ਉਸ (ਅਰਜ਼ੀਕਰਤਾ) ਖਿਲਾਫ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ

ਉਹ ਸਕੂਲ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਅਰਜ਼ੀਕਰਤਾ ਦਾ ਜਨਮ ਮਿਤੀ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕੇ ਆਦਿ ਆਦਿ।

ਪਾਰ ਪ੍ਰਛਗਿੱਛ ਵਿੱਚ, ਗਵਾਹ ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਤਿੰਨ ਬੱਚੇ ਹਨ; ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟਾ ਅਰਜ਼ੀਕਰਤਾ ਹੈ। ਅਣਜਾਣਤਾ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਜਨਮ ਮਿਤੀ ਦਾ ਦਾਖਲਾ ਕਰਨ ਲਈ 2004 ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਬੱਚਾ 1996 ਵਿੱਚ ਜਨਮਿਆ ਸੀ; ਕਿ ਉਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸ ਸਕਦਾ ਕਿ ਸ਼ੁਭਮ ਸੰਗਰਾ ਨੂੰ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਕਿਸ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ & ਕਸ਼ਮੀਰ) ਬਨਾਮ ਸ਼ੁਭਮ ਸੰਗਰਾ [ਜੇ. ਬੀ. ਪਰਦੀਵਾਲਾ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ]

ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਉਹ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ 4ਥੇ ਦਰਜੇ ਦਾ ਕਰਮਚਾਰੀ ਹੈ ਆਦਿ ਆਦਿ।

ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਨਗਰ ਕਮੇਟੀ ਹੀਰਾਨਗਰ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੇ ਉਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਗੋਚਰ ਕੀਤਾ ਜੋ ਅੰਤਤਃ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਜਨਮ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਨਗਰ ਕਮੇਟੀ ਹੀਰਾਨਗਰ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਸਾਲ 2004 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਮਾਪਤ ਹੋਈ। ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ, ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਜਨਮ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਨਗਰ ਕਮੇਟੀ ਹੀਰਾਨਗਰ ਦੇ ਜਨਮ ਰਜਿਸਟਰ ਵਿੱਚ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 80 ਤੇ 15-04-2004 ਨੂੰ ਠੀਕ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਪਹਿਲੀ ਕਲਾਸ (ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ) ਹੀਰਾਨਗਰ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੰਬਰ 22/JC ਮਿਤੀ 15-04-2004 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ। ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਨਗਰ ਕਮੇਟੀ ਉੱਪਰੋਕਤ ਦੁਆਰਾ 17-03-2018 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਨਮ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰ, ਮੂਲ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਅਨੁਰੂਪ ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ, ਨਗਰ ਕਮੇਟੀ ਉੱਪਰੋਕਤ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੁਆਰਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਨਗਰ ਕਮੇਟੀ ਹੀਰਾਨਗਰ ਦੁਆਰਾ 17-03-2018 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਨਮ ਤਾਰੀਖ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰ ਜੋ ਉਸ ਦੀ ਜਨਮ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ 23-10-2002 ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਇੱਥੇ ਉਲਿਖੇ ਗਏ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ - ਇਸ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ, ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਜਾਂ ਫੈਬ੍ਰਿਕੇਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਹਿਣਾ ਗਲਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਨਾਲ ਹੀ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਇਹ (ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਜਨਮ ਤਾਰੀਖ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰ) ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਛਲ ਜਾਂ ਚਾਲਬਾਜ਼ੀ ਦਾ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ, ਤਾਂ ਇਸ ਦੀ ਅਧਿਕ ਜਾਂਚ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ, ਜੋ ਮੈਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਹਾਂ, ਤਾਂ ਇਹ ਜੁਵੇਨਾਇਲ ਜਸਟਿਸ (ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ) ਐਕਟ ਅਤੇ ਇੱਸ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮ 74 ਦੇ ਬਹੁਤ ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਸੀਮਾ ਵੱਲ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਇੱਕ ਭੁਲੇਖਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੁਆਰਾ ਖੋਲ੍ਹੀ ਗਈ ਕਹਾਣੀ ਨਗਰ ਕਮੇਟੀ ਹੀਰਾਨਗਰ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਰਕਾਰੀ ਰਿਕਾਰਡ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਖਾਤੇ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਅਹਿਮ ਪਹਿਲੂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਜਾਂ ਪਾਰਸ਼ਵ ਵਿੱਚ ਧੱਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਹੈ ਇਹ: ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਜਨਮ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਨਗਰ ਕਮੇਟੀ ਹੀਰਾਨਗਰ ਦੁਆਰਾ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੌਰਾਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਜਨਮ ਰਜਿਸਟਰ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ 15-04-2004 ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇਸ ਐਂਟਰੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜੋ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਪਹਿਲੀ ਕਲਾਸ ਹੀਰਾਨਗਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਨਵਰੀ 2018 ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਉਸ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਨਾ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਜਨਮ ਤਾਰੀਖ ਦੀ ਐਂਟਰੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਤੇਰਾਂ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਉਹ ਇੱਕ ਆਪਰਾਧਿਕ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਲਾਭ ਲੈਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੇਗਾ, ਨਾ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਅਤਿਸ਼ਯੋਕਤੀ ਹੋਵੇਗੀ ਪਰ ਇੱਕ ਗਲਤ ਅਤੇ ਅਪਰਿਹਾਰਯ ਧਾਰਣਾ ਵੀ ਹੋਵੇਗੀ।

ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਮਿਉਂਸਿਪਲ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਅਰਜੀਦਾਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਜਨਮ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੈਧ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਮਰ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਣ ਦੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕਿਆਂ ਵੱਲ ਰੁਖ ਕਰਨਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਜੁਵੇਨਾਇਲ ਜਸਟਿਸ (ਕੇਅਰ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ) ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮ 74 ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹਰ ਗੱਲ ਲਈ, ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 8 ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਮਿਆਰ ਅਤੇ ਨਿਯਮ 74 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤ ਦੇ ਚਾਨਣ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮਿਉਂਸਿਪਲ ਕਮੇਟੀ ਹਿਰਾਨਗਰ ਵੱਲੋਂ ਅਰਜੀਦਾਰ ਸ਼ੁਭਮ ਸੰਗਰਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਜਨਮ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰ, ਜੋ ਉਸ ਦੀ ਜਨਮ

ਤਾਰੀਖ 23-10-2002 ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਵੈਧ, ਬੇਦਾਗ ਅਤੇ ਉੱਚਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਜੁਵੇਨਾਇਲ ਜਸਟਿਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਅਰਜੀਦਾਰ ਦੀ ਜਨਮ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ 23-10-2002 ਵਜੋਂ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਾਸਿੰਗ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਅਰਜੀਦਾਰ ਦੀ ਉਮਰ ਸੋਲ੍ਹ ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੈ। ਮਾਣਯੋਗ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 14-03-2018 ਨੂੰ OWP ਨੰ. 259/2018 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਰਜੀਦਾਰ ਦੀ ਉਮਰ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

21. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਰਾਜ ਸੀਜੇਐਮ, ਕਠੂਆ ਦੁਆਰਾ 27.03.2018 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਪਰੋਕਤ ਆਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਅਤੇ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਅਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਅਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਿਆਂ ਸੀਜੇਐਮ, ਕਠੂਆ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਇਥੇ ਦੇ ਜਵਾਬੀ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਜੁਵੇਨਾਇਲ ਮੰਨਿਆ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਇਮਪਾਉਂਡ ਆਦੇਸ਼ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:

“26. ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਮਿਉਂਸਿਪਲ ਰਿਕਾਰਡ ਅਤੇ ਸਕੂਲ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬੀ ਦੀ ਜਨਮ ਤਾਰੀਖ 23.10.2002 ਵਜੋਂ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦੇ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ, ਉਹ 18 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ, ਅਰਜੀਦਾਰਾਂ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਸਚਾਈ ਨੂੰ ਨਕਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਮਿਉਂਸਿਪਲ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਜਨਮ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰ ਅਤੇ ਸਕੂਲ ਅਥਾਰਿਟੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬੀ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸਬੂਤ ਹਨ, ਤਾਂ ਜਵਾਬੀ ਦੀ ਉਮਰ ਬਾਰੇ ਮੈਡੀਕਲ ਜਾਂਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਮਹੱਤਵ ਗੁਆ ਲੈਂਦੀ ਹੈ।

27. ਮਿਸਟਰ ਪੰਤ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਅਗਲੇ ਸਵਾਲ ਦੀ ਸੰਭਾਲਣ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਸੁਧਾਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਰਬੋਚਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜਬਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਦਿਨੇਸ਼ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ 2010(3) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 757 ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਸੁਧਾਰ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਬਹੁਤ ਸੀਮਤ ਹੈ। ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸਬੰਧਤ ਪੈਰਾ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:

“29. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 52 ਦੀ ਸਾਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਪਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਮੇਂ ਜੁਵੈਨਾਇਲ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਪੀਲ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 53 ਜਿਸਨੂੰ “ਸੁਧਾਰ” ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਜਾਂ ਉਸ ਪੱਖ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਮੰਗ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਯੋਗ ਅਥਾਰਟੀ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੈਸ਼ਨ ਨੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰ ਸਕੇ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਆਦੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਉਚਿਤ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ; ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜੋ ਵੀ ਆਦੇਸ਼ ਉਚਿਤ ਸਮਝੇ ਉਹ ਪਾਸ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸੁਧਾਰਾਤਮਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਜਾਂ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਨੂੰ ਉਲਟ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ, ਸਿਵਾਏ ਜਦੋਂ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਲੱਗੇ ਕਿ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਆਦੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।”

28. ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੁਧਾਰ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਸੰਹਿਤਾ ਅਧੀਨ ਸੁਧਾਰ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੈ। ਜੁਵੈਨਾਇਲ ਜਸਟਿਸ ਐਕਟ, 2013 ਦੀ ਧਾਰਾ 52 ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੇ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਇਹ ਵੀ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਆਦੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਉਚਿਤ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ; ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਉਲਟਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਦ ਤੱਕ ਕਿ ਇਹ ਪਾਇਆ ਨਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਇਹ ਵਿਕ੍ਰਿਤ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ, ਅਦਾਲਤ ਹੇਠਾਂ ਦੁਆਰਾ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ, ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀਅਤ ਜਾਂ ਅਨੁਚਿਤਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਦਾਲਤ ਹੇਠਾਂ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦਾ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਹੈ।

29. ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਪਰੀਖਿਆ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਬੂਤਾਂ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਿਆਂ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ 2014 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 74 ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਕ□ਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ, ਪਰੀਖਿਆ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕੋਈ ਅਵੈਧਤਾ ਜਾਂ ਅਣੁਚਿਤਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜੋ ਇਸ ਸੁਧਾਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਖਲ

ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੋਵੇ। ਅਨੁਸਾਰਨਾਲ, ਇਹ ਸੁਧਾਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕ੍ਰਾਈ.ਐਮ(ਜ਼) ਸਮੇਤ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਰਿਕਾਰਡ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇ। ਅੰਤਰਿਮ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਜੰਮੂ
ਤਾਸ਼ੀ ਰਬਸਤਾਨ
ਨਿਆਂਕਾ

22. ਉਪਰੋਕਤ ਦੇਖਦਿਆਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਰਾਜ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਲੈ ਕੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੈ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਲੀਲਾਂ:

23. ਮਿਸਟਰ ਪੀ.ਐਸ. ਪਟਵਾਲੀਆ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਰਾਜ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵੱਡੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਜੋਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸੀ.ਜੇ.ਐਮ., ਕਠੂਆ ਅਤੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਸਪਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਗਲਤ ਕਹੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਨਿਆਂ ਦੀ ਵਿਤਰਣ ਨੂੰ ਮਜ਼ਾਕ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵੱਡੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦੋਨੋਂ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸਖਤ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਦਿਆਂ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਦੋਨੋਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਨਾਬਾਲਗ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਣ ਨੂੰ ਸੰਚਾਲਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਧਾਨਕ ਨਿਯਮਾਂ ਬਾਰੇ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਤੌਰ ਤੇ ਅਣਦੇਖਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਧਿਆਨ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ ਜੋ ਕਿ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਗਰ ਕਮੇਟੀ, ਹੀਰਾ ਨਗਰ ਦੁਆਰਾ 15.04.2004 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸੰਗਰਾ ਦੇ ਤਿੰਨ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਜਨਮ ਤਾਰੀਖ ਅਤੇ ਸਥਾਨ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ। ਇਹ ਆਦੇਸ਼ 15.04.2004 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਜਨਮ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1956 ਦੀ ਧਾਰਾ 19 (3) ਅਧੀਨ ਰੂਲ 19(3) ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨਾਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਆਦੇਸ਼ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:

“ਧਾਰਾ 19(3) ਅਧੀਨ ਜਨਮ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1956 (ਅਸਪਸ਼ਟ) ਨਾਲ ਰੂਲ 19(3) ਦੇ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਜਨਮ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ (ਅਸਪਸ਼ਟ) ਦੇ ਜਨਮ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਰਾਹੁਲ ਸੰਗਰਾ ਰਿਆ ਸੰਗਰਾ ਸ਼ੁਭਮ ਸੰਗਰਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹੀਰਾਨਗਰ, ਤਹਿਸੀਲ ਹੀਰਾਨਗਰ।

ਆਦੇਸ਼

ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੇ ਜਨਮ ਤਾਰੀਖ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਬਿਨੈਕਾਰ ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸੰਗਰਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ/ਉਸਨੇ 23-11-97, 21-2-98, 23-10-02 ਪਿੰਡ ਹੀਰਾਨਗਰ ਤਹਿਸੀਲ ਹੀਰਾਨਗਰ ਵਿੱਚ ਜਨਮ ਲਿਆ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜਨਮ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਐਮ.ਸੀ. ਹੀਰਾਨਗਰ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ: ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸਹੀ ਹਲਫਨਾਮੇ ਨਾਲ ਸਮਰਥਿਤ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਹਿ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੰਬੰਧਿਤ ਦੀ ਅਣਜਾਣਤਾ ਕਾਰਨ ਉਸਦੀ/ਉਸਦੀ ਜਨਮ ਤਾਰੀਖ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੀ।

ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੇ ਤਹਿਸੀਲ ਹੀਰਾਨਗਰ ਦੇ ਰਾਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਦੇ ਪੁੱਤਰ (ਅਸਪਸ਼ਟ) ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗਵਾਹਾਂ ਵਜੋਂ ਸਮਰਥਨ ਦੇਣ ਲਈ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੇ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਸਮਗਰੀ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਹੀਰਾਨਗਰ; ਵਾਰਡ ਨੰ. 7 ਡਿਸਟ ਕਠੂਆ ਗਵਾਹਾਂ ਨੇ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੇ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਪੁਖਤਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਮੈਂ ਅਰਜ਼ੀ, ਹਲਫਨਾਮੇ ਅਤੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਰਾਹੁਲ ਸੰਗਰਾ ਦਾ (ਅਸਪਸ਼ਟ) ਪਿੰਡ ਤਹਿਸੀਲ ਹੀਰਾਨਗਰ ਵਿੱਚ 23-11-97, 21-2-98, 23-10-02 ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਇਹ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਨਾਮਜ਼ਦ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦਾ ___ ਜਨਮ ਅਤੇ ___ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 19(3) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜਨਮ ਅਤੇ ___ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਬੱਚੇ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ :-

ਕ੍ਰਮ ਨੰ. ਨਾਮ ਪਿਤਾ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਅਤੇ ਜਨਮ ਸਥਾਨ

1. ਰਾਹੁਲ ਸੰਗਰਾ ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ 23-11-97

2. ਰਿਆ ਸੰਗਰਾ ਰ/ਓ ਹੀਰਾਨਗਰ 21-02-98

3. ਸ਼ੁਭਮ ਸੰਗਰਾ 23-10-02

ਨੰ: 22/ਜੇ.ਸੀ ਸਦ/- ਮਿਤੀ 15-4-04

..... ਹੀਰਾਨਗਰ

ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਕਾਪੀ ਐਮ.ਸੀ. ਹੀਰਾਨਗਰ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਅਗਾਊ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਸਦ/-
ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀ
ਨਗਰ ਕਮੇਟੀ
ਹੀਰਾਨਗਰ”

24. ਵਰਿਸ਼ਠ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਇਹ ਨਤੀਜਾ ਕੱਢਣ ਲਈ ਕਿ ਇਥੇ ਦੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਜਨਮ ਮਿਤੀ 23.10.2002 ਹੈ, ਉਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ।

25. ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਇਸ ਗੱਲ ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਬੱਚੇ ਨਾਮਤ ਰਾਹੁਲ ਸੰਗਰਾ ਦਾ ਜਨਮ 23.11.1997 ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਦਕਿ ਦੂਜੇ ਬੱਚੇ ਯਾਨੀ ਕਿ ਧੀ ਨਾਮਤ ਰਿਆ ਸੰਗਰਾ ਦਾ ਜਨਮ 23.01.1998 ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਯਾਨੀ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਬੱਚੇ ਦੇ ਜਨਮ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਸਿਰਫ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਅੰਦਰ। ਇੱਥੇ ਦੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਜਨਮ ਮਿਤੀ 23.10.2002 ਨੂੰ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

26. ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਵਰਿਸ਼ਠ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਧਿਆਨ ਇਕ ਜਨਮ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰ ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ ਜੋ ਕਿ ਮਾਡਰਨ ਪਬਲਿਕ ਹਾਈਅਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ ਵੱਲੋਂ 06.09.2017 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:

"ਮਾਡਰਨ ਪਬਲਿਕ ਹਾਈਅਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ
(10+2)
ਵਾਰਡ ਨੰ . 10-11 ਹੀਰਾਨਗਰ (ਕਠੁਆ) ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ
ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਮਾਨਤਾ ਅਤੇ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਰਾਜ ਬੋਰਡ ਆਫ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ

ਨੰ.
ਮਿਤੀ 06/09/2017

ਜਨਮ ਮਿਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰ

ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ੁਭਮ ਸੰਗਰਾ ਪੁੱਤਰ

ਸ਼੍ਰੀ ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ / ਤ੍ਰਿਪਤਾ ਦੇਵੀ ਦੀ ਜਨਮ ਮਿਤੀ (ਅੰਕਾਂ ਵਿੱਚ) 23/10/2003
(ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ) ਤੀਹਵੀਂ ਅਕਤੂਬਰ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਤਿੰਨ ਸਕੂਲ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ।

& ਕਸ਼ਮੀਰ) ਬਨਾਮ ਸ਼ੁਭਮ ਸੰਗਰਾ [ਜੇ. ਬੀ. ਪਰਦੀਵਾਲਾ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ.]

ਉਸਦਾ ਦਾਖਲਾ ਨੰਬਰ 1435 ਹੈ। ਉਹ 10ਵੀਂ ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਪਤਾ
ਡਬਲਯੂ/ ਨੰ. 10, ਪੀ.ਓ ਹੀਰਾਨਗਰ; ਤਹਿਸੀਲ ਹੀਰਾਨਗਰ;
ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਠੂਆ, ਪਿੰਨ 184142

ਸਦਾਇਰ
ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ
ਮਾਡਰਨ ਪਬਲਿਕ ਹਾਇਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ
ਹੀਰਾਨਗਰ"

27. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਪਰੋਕਤ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਵਿੱਚ ਜਨਮ ਮਿਤੀ 23.10.2003 ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਾਈਮਰੀ ਵਿਭਾਗ ਸਕੂਲ, ਮਾਡਰਨ ਪਬਲਿਕ ਹਾਇਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ ਦੇ ਦਾਖਲਾ ਵਾਪਸੀ ਰਜਿਸਟਰ ਦੇ ਇੱਕ ਅੰਸ਼ ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ, ਜੋ ਕਿ ਪੇਪਰ ਬੁੱਕ ਐਨੈਕਸਚਰ-ਪੀ-3 ਦੇ ਪੰਨਾ 58 ਤੇ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦਾ ਨਾਮ ਐਸ. ਨੰ. 1757 ਤੇ ਹੈ ਅਤੇ ਜਨਮ ਮਿਤੀ 23.10.2003 ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਹੈ।

28. ਜਨਮ ਮਿਤੀ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸਾਂ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਰਿਸ਼ਠ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਜੁਵੈਨਾਇਲ ਜਸਟਿਸ (ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ) ਨਿਯਮ, 2014, (ਛੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, 'ਨਿਯਮ, 2014') ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਯਮ 74 ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ। ਨਿਯਮ 74 ਉਮਰ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਾਡੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸਬ-ਨਿਯਮ (3) ਨਿਯਮ 74 ਦੇ ਨਿਯਮ, 2014 ਲਈ ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਪੂਰਾ ਨਿਯਮ 74 ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ, ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:

"74. ਉਮਰ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ.—(1) ਜਦੋਂ ਵੀ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ੀ ਜੋ 21 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੋਂ ਘੱਟ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਬੋਰਡ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਹ ਪੇਸ਼ੀ ਦੀ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਉਮਰ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛੇਗੀ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾਏਗੀ ਕਿ ਉਹ ਜੁਵੈਨਾਇਲ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦਾ ਨੋਟ ਬਣਾਏਗੀ ਅਤੇ ਜਿਥੇ ਲੋੜ ਹੋਵੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਬੋਰਡ ਵੱਲ ਸੌਂਪਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇਵੇਗੀ।

(2) ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਜੁਵੈਨਾਇਲ ਜਾਂ ਬੱਚਾ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਟਕਰਾਉ ਵਿੱਚ ਜੁਵੈਨਾਇਲ ਨੂੰ ਬੋਰਡ ਜਾਂ ਕਮੇਟੀ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਉਸਦੀ ਉਮਰ ਨੂੰ ਤੀਹ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਤੇ ਐਲਾਨ ਕਰੇਗੀ।

(3) ਬੋਰਡ ਜਾਂ ਕਮੇਟੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਜਿੰਨੀ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ, ਜੁਵੈਨਾਇਲ ਜਾਂ ਅਨਿਵਾਰਥਾ, ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸਰੀਰਕ ਦਿੱਖ ਜਾਂ ਉਪਲਬਧ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਕਰੇਗੀ। ਜਿੱਥੇ ਬੋਰਡ ਜਾਂ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਉਮਰ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਣ ਲਈ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ: —

(i) ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਜਾਂ ਮਿਉਂਸਿਪਲ ਕਮੇਟੀ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸੂਚਿਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਜਨਮ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰ; ਜਾਂ

(ii) ਮੈਟ੍ਰਿਕ ਜਾਂ ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰ; ਜਾਂ

(iii) ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (i) ਅਤੇ (ii) ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰਾਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਉਪਜੇ ਕਿਸੇ

ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਉਮਰ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਤੈਅ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਤੌਰ ਤੇ ਗਠਿਤ ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਭੇਜ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਆਪਣੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਜੁਵੈਨਾਇਲ ਜਸਟਿਸ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇਗਾ।

(4) ਸਾਰੇ ਸਰਕਾਰੀ ਹਸਪਤਾਲ ਉਮਰ ਦੀ ਮੈਡੀਕਲ ਜਾਂਚ ਲਈ ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡਾਂ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨਗੇ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਫਿਜੀਓਲੋਜਿਸਟ, ਇੱਕ ਡੈਂਟਲ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਰੇਡੀਓਲੋਜਿਸਟ ਜਾਂ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਮਾਹਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੂੰ ਚੇਅਰਪਰਸਨ ਵਜੋਂ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

(5) ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰ ਉਮਰ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਦੇਣਗੇ, ਜੋ ਫਿਰ ਬੋਰਡ ਦੇ ਚੇਅਰਪਰਸਨ ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਭੇਜੇ ਜਾਣਗੇ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਉਮਰ ਬਾਰੇ ਆਖਰੀ ਰਾਏ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਤਰ ਵਿੱਚ ਦੇ ਸਕਣ।

(6) ਉਚਿਤ ਤੌਰ ਤੇ ਗਠਿਤ ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡਾਂ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ 15 ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਉਮਰ ਬਾਰੇ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨਾਲ ਨਿਰਧਾਰਨ ਦੇਣਗੇ।

29. ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵੱਡੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਨਿਯਮ 74 ਦੀ ਉਪ-ਨਿਯਮ (3) ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾ (i) ਅਤੇ (ii) ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਉਮਰ ਤੈਅ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਤੌਰ ਤੇ ਗਠਿਤ ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਭੇਜ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ, ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ, ਆਪਣੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਜੁਵੈਨਾਇਲ ਜਸਟਿਸ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇਗਾ।

30. ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵੱਡੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਤੌਰ ਤੇ ਗਠਿਤ ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਭੇਜਣਾ ਪਿਆ ਅਤੇ ਹੁਣ ਉਮਰ ਨੂੰ ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਜੋ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਹੈ।

31. ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵੱਡੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਥੇ ਦੇ ਜਵਾਬੀ ਦੀ ਉਮਰ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ 19 ਤੋਂ 23 ਸਾਲ ਦੇ ਵਿੱਚ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

32. ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵੱਡੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਮਾਮਲਾ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਭਿਆਨਕ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਨਾਬਾਲਗ ਕੁੜੀ ਉਮਰ 08 ਸਾਲ ਉੱਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਹ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿਣਗੇ ਕਿ ਜੇਕਰ ਨਾਬਾਲਗਤਾ ਦੀ ਦਲੀਲ ਜਾਂ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਉਮਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਆਪਣੇ ਭਿਆਨਕ ਕੰਮ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਸਕੇ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਜਾਂ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਜਿਹੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਉਮਰ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸ਼ੱਕੀ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਉਠਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਉਮਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਮੈਡੀਕਲ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਮਹੱਤਵ ਦੇਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਉਪਰੋਕਤ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵੱਡੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਰਾਮਦੇਵ ਚੌਹਾਨ ਉਰਫ ਰਾਜ ਨਾਥ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਅਸਾਮ, (2001) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 714 ਉੱਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਆਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ।

33. ਉਪਰੋਕਤ ਦੱਸੀਆਂ ਗਈਆਂ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਮਿਸਟਰ ਪਟਵਾਲੀਆ, ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵੱਡੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਸਦੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਯੋਗਤਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਸਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਆਦੇਸ਼ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਜਵਾਬੀ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਨਾਬਾਲਗ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਜਵਾਬੀ ਦੋਸ਼ੀ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀਆਂ:

34. ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਜਵਾਬੀ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਦਾ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਵਾਬੀ ਦੀ ਉਮਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਗਲਤੀ, ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ

ਗਲਤੀ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਨਿਯਮ 74 ਦੀ ਉਪ-ਨਿਯਮ (3) ਦਾ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜਵਾਬੀ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਉਮਰ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬੀ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਜਨਮ 23.10.2002 ਨੂੰ ਸਾਫ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਗੱਲ ਮੈਡਰਨ ਪਬਲਿਕ ਹਾਈਅਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ, ਹੀਰਾ ਨਗਰ ਵਿੱਚ 2008 ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣ ਸਮੇਂ ਭਰੇ ਗਏ ਜਵਾਬੀ ਦੇ ਦਾਖਲਾ ਫਾਰਮ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਚਾਹੇ ਅਪਰਾਧ ਕਿੰਨਾ ਹੀ ਭਿਆਨਕ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਜੇਕਰ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਨਾਬਾਲਗ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਨਾਬਾਲਗ ਵਜੋਂ ਹੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੋਸ਼ੀ ਵਾਂਗ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਭਿਆਨਕਤਾ ਜਾਂ ਬਰਬਰਤਾ ਦਾ ਜੁਵੇਨਾਈਲ ਜਸਟਿਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸੰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਹੋਰ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਦੀ ਰਾਏ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਇੱਕ ਮਾਹਰ ਦੀ ਰਾਏ ਹੈ ਅਤੇ ਉਮਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਿਰਣਾਇਕ ਨਹੀਂ ਕਹੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਜੋਰਦਾਰ ਤੌਰ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਸੰਬੰਧਿਤ ਤੱਥ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ/ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬੀ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਨਾਬਾਲਗ ਜਾਂ ਬਾਲਗ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸਕੂਲ ਰਿਕਾਰਡ (ਦਾਖਲਾ ਫਾਰਮ) ਜੋ ਜਨਮ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਨਿਯਮ 74 ਦੇ ਉਪ-ਨਿਯਮ (3) (ii) ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮਿਊਨਿਸਿਪਲ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਨੰਬਰ 2/JC/certificate ਉਪਲਬਧ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਨਿਯਮ 74(3)(ii) ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣਾ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

35. ਆਪਣੇ ਉਪਰੋਕਤ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ:

(i) ਅਸ਼ਵਨੀ ਕੁਮਾਰ ਸਕਸੇਨਾ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜ, (2012) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 750

(ii) ਦਰਗਾ ਰਾਮ ਉਰਫ ਗੰਗਾ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੀ ਰਾਜ, (2015) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 775

36. ਉਪਰੋਕਤ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਜਵਾਬੀ ਦੋਸ਼ੀ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਇਸਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ

37. ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਚੁਣੌਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ?

38. ਪੈਰਾ 28 ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਵੱਲੋਂ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨਿਯਮ 74 ਦੇ ਉਪ-ਨਿਯਮ (3) ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਪ-ਖੰਡ (i) ਤੋਂ (iii) ਤੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਉੱਲੇਖਿਤ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟਾਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਦੇ ਉਭਰਨ 'ਤੇ, ਉਮਰ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਿਟੀ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਠਿਤ ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਭੇਜ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਨਤੀਜੇ ਦਰਜ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਜੁਵੈਨਾਇਲ ਜਸਟਿਸ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇਗੀ। ਸਾਡੇ ਵੱਲੋਂ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿੱਚ ਵੇਖੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟਾਂ ਵਿੱਚ ਮਤਭੇਦ ਹਨ ਜੋ ਜਵਾਬੀ ਦੀ ਜਨਮ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ ਕਿ ਕਿਉਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਹੇਠਾਂ ਇਹਨਾਂ ਮਤਭੇਦਾਂ ਜਾਂ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸਾਂ ਦਾ ਸੰਜੀਦਗੀ ਨਾਲ ਨੋਟਿਸ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕੀਆਂ। ਜਵਾਬੀ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਰਕ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਜਾਂ ਮਤਭੇਦ ਹਨ ਤਾਂ ਵੀ ਇੱਕ ਵੀ ਮਿਤੀ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਜਵਾਬੀ ਦੋਸ਼ ਦੀ ਮਿਤੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਬਾਲਗ ਸੀ। ਇਹ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਗੈਰ-ਤਰਕਸੰਗਤ ਤਰਕ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਦਾ ਇਹ ਸਹੀ ਤਰੀਕਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਦਾ ਸਹੀ ਤਰੀਕਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬੀ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਸਹੀ ਜਨਮ ਮਿਤੀ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਠੋਸ ਜਾਂ ਕਨਵਿੰਸਿੰਗ ਸਬੂਤ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਬਾਰੀਕੀ ਨਾਲ ਜਾਂਚਣਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣਾ। ਜੇ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਠਿਤ

ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਭੇਜਣ ਦਾ ਕੋਈ ਵਧੀਆ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਨਤੀਜੇ ਦਰਜ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਜੁਵੈਨਾਇਲ ਜਸਟਿਸ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇਗੀ। ਸ਼ਬਦ "ਮਈ" ਨੂੰ ਨਿਯਮ 74 ਦੇ ਉਪ-ਨਿਯਮ (3) ਦੇ ਬਹੁਤ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ "ਸ਼ੈਲ" ਵਜੋਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

39. ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਲਝਿਆ ਹੋਇਆ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ 'ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ' ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਇੱਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਮਤਲਬ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਬਰਾਬਰੀ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਏ ਕਨੂੰਨੀ ਡਿਊਟੀ ਹੈ, ਤਾਂ 'ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਸਕੇਗੀ ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰੰਗ ਦੇਣ ਤੋਂ। ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਬੱਚਹਾਨ ਵਿੱਚ ਦੇਵੀ ਬਨਾਮ ਨਗਰ ਨਿਗਮ, ਗੋਰਖਪੁਰ (2008) ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ 12 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 372, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਯੋਜਿਤ:

"18. ਇਹ ਅਚ੍ਛੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ "ਮੇਂ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਕਿ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਸੁਭਾਵ ਦਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ "ਮੇਂ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਿਰਫ ਰਵਾਇਤੀ ਸੰਜਨਿਆ ਵਜੋਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਇੱਕ ਲਾਜ਼ਮੀ ਬਲ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸ਼ਬਦ "ਮੇਂ" ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਰਥ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਕਟ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਢਾਂਚਾ, ਜਿਸ ਸੰਦਰਭ ਅਤੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਲਾਭ, ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋਰ। ਇਹ ਵੀ ਉਤਨਾ ਹੀ ਅਚ੍ਛੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ "ਮੇਂ" ਸ਼ਬਦ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਕਲਪ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਇੱਕ ਲਾਜ਼ਮੀਅਤ ਹੈ ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਇੱਕ ਸਾਮਾਨ ਕਲਾਸ ਦੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਲਾਭ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਇੱਕ ਉਪਯੋਗੀ ਐਕਟ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤ ਇੱਕ ਉਪਾਯ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬੁਰਾਈ ਨੂੰ ਦਬਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਮਹੱਤਵ ਦੇਣਾ ਐਕਟ ਦੇ ਬਹੁਤ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹਰਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਉੱਥੇ "ਮੇਂ" ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਇੱਕ ਲਾਜ਼ਮੀ ਬਲ ਦੇਣ ਲਈ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਆਮ ਨਿਯਮ ਵਜੋਂ, "ਮੇਂ" ਸ਼ਬਦ ਇੱਕ ਵਿਕਲਪ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਿਕਲਪ ਦੇਣ ਲਈ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਇਸਨੂੰ "ਚਾਹੀਦਾ" ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਨਾਲ ਜੁਕਸਤਾਪ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਇੱਕ ਫਰਜ਼ ਲਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵੀ ਹਨ ਜਿੱਥੇ "ਮੇਂ", "ਚਾਹੀਦਾ" ਅਤੇ "ਮਸਟ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਦੇ ਬਦਲ ਵਜੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਜਾਣਨ ਲਈ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਜਾਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਸਮੁੱਚੇ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਸਮੇਤ ਵੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

40. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਧਾਮਪੁਰ ਸੁਗਰ ਮਿਲਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ (2007) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 338, ਫੈਸਲਾ:

"36. ....ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਸਿਰਫ "ਮਈ" ਜਾਂ "ਸ਼ੈਲ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਿਰਣਾਇਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਜਾਂ ਅਨਿਵਾਰਯ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਨਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ, ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਮ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅਜਿਹਾ ਵਿਵਾਦ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਮੰਸ਼ਾ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਉਸ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਮੰਸ਼ਾ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਲਈ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਯੋਜਨਾ, ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼, ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਜਾਂ ਅਸੁਵਿਧਾ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮੁੱਦੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ।"

41. ਅਸੀਂ ਐਕਟ, 2013 ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਧਾਰਾ 8 ਉਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਜੁਵੇਨਾਈਲ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਉਠਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 8 ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦੀ ਹੈ:

"8. ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਜੁਵੇਨਾਈਲ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਉਠਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਪਾਲਣ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ।—(1) ਜਦੋਂ ਵੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਜੁਵੇਨਾਈਲ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਉਠਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਜੁਵੇਨਾਈਲ ਸੀ, ਅਦਾਲਤ ਇੱਕ ਜਾਂਚ ਕਰੇਗੀ, ਅਜਿਹੇ ਸਬੂਤ ਲਵੇਗੀ ਜੋ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ (ਪਰ ਹਲਫਨਾਮਾ ਨਹੀਂ) ਤਾਂ ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਉਮਰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ, ਅਤੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇਗੀ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀ ਜੁਵੇਨਾਈਲ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਉਸਦੀ ਉਮਰ ਨੂੰ ਜਿੰਨ੍ਹਾ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ ਨੇੜੇ

ਦਰਜ ਕਰਦਿਆਂ :

ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਜੁਵੇਨਾਈਲ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਯਹਾਂ ਤੱਕ ਕਿ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਨਿਪਟਾਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ, ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਦਾਅਵਾ ਐਕਟ ਅਤੇ ਇਸ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਭਾਵੇਂ ਜੁਵੇਨਾਈਲ ਐਕਟ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨਾ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।" (2) ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਜੁਵੇਨਾਈਲ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ (1), ਇਹ ਜੁਵੇਨਾਈਲ ਨੂੰ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਅਗਾਉਂਧ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਜ਼ਾ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਨੂੰ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।"

42. ਉਪਰੋਕਤ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਧਾਰਾ 8 ਦੀ ਸਾਫ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵੀ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਨਾਬਾਲਗਤਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਚੁੱਕਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਨਾਬਾਲਗ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਜਾਂਚ ਕਰੇ ਅਤੇ ਇਸ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ, ਅਦਾਲਤ ਉੱਹ ਸਬੂਤ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹਲਫਨਾਮਾ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਉਮਰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਜਾਂਚ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਜੇ ਅਦਾਲਤ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੇ ਧਾਰਾ 8 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਨਾਬਾਲਗ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਬਾਲ ਨਿਆਂ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਨਾਬਾਲਗ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਅਗਾਊ ਕਰਨ ਲਈ ਬੱਧ ਹੈ।

43. ਅਸੀਂ ਐਕਟ, 2013 ਦੀ ਧਾਰਾ 48 ਵਿੱਚ ਵੀ ਝਾਤ ਮਾਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਧਾਰਾ 48 ਉਮਰ ਦੇ ਅਨੁਮਾਨ ਅਤੇ ਨਿਰਧਾਰਣ ਸੰਬੰਧੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 48 ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:

"48. ਉਮਰ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਅਤੇ ਨਿਰਧਾਰਣ।—(1) ਜਦੋਂ ਇਹ ਕਿਸੇ ਯੋਗ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਅਧੀਨ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਵਿਅਕਤੀ (ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ) ਇੱਕ ਨਾਬਾਲਗ ਜਾਂ ਬੱਚਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਯੋਗ ਅਧਿਕਾਰੀ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਉਮਰ ਬਾਰੇ ਉਚਿਤ ਜਾਂਚ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਉਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਬੂਤ ਲਵੇਗਾ (ਪਰ ਹਲਫਨਾਮਾ ਨਹੀਂ) ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਇੱਕ ਨਾਬਾਲਗ ਜਾਂ ਬੱਚਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਉਸਦੀ ਉਮਰ ਜਿੰਨੀ ਕਰੀਬ ਹੋ ਸਕੇ ਦੱਸਦਿਆਂ।

(2) ਕਿਸੇ ਯੋਗ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਵੈਧ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਉਹ ਨਾਬਾਲਗ ਜਾਂ ਬੱਚਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਯੋਗ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਉਮਰ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸੱਚੀ ਉਮਰ ਮੰਨੀ ਜਾਵੇਗੀ।"

44. ਉਪਰੋਕਤ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਧਾਰਾ 48 ਇੱਕ ਯੋਗ ਅਧਿਕਾਰੀ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਦਕਿ, ਐਕਟ 2013 ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਉਪਰੋਕਤ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ, ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੋ ਗੱਲ ਨੋਟ ਕਰਨ ਯੋਗ ਹੈ ਉਹ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਸੈਕਸ਼ਨਾਂ ਅਰਥਾਤ ਧਾਰਾ 8 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 48 ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦ 'ਸ਼ੈਲ' ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

45. ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪਹਿਲੂ ਹੈ। ਇਹ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਸੀ ਜਿਸਨੇ 21.02.2018 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਿਆ, ਜਿਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਅਸੀਂ ਪੈਰਾ 9 ਵਿੱਚ ਉੱਪਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਜਾਂਚ ਟੀਮ (ਐਸ.ਆਈ.ਟੀ.) ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇੱਥੇ ਦੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਉਮਰ ਕੀ ਹੈ। ਇਹ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਵੱਖ ਵੱਖ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਉੱਤੇ ਪੰਜ ਮੈਡੀਕਲ ਮਾਹਰਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਖਾਸ ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਲਗਭਗ ਉਮਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੇਖ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਉੱਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜਨਮ ਦੀ ਮਿਤੀ ਜਾਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਉਮਰ ਸੰਬੰਧੀ ਕੋਈ ਵੀ ਠੋਸ ਅਤੇ ਕਨਵਿੰਸਿੰਗ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤ ਰਿਕਾਰਡ ਉੱਤੇ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ ਸਾਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਉੱਤੇ ਮੌਜੂਦ ਖਾਸ ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਮੈਡੀਕਲ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਝਾਤ ਪਾਉਣ ਜਾਂ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਵਧੀਆ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਨਿਯਮ 74 ਦੇ ਉਪ-ਨਿਯਮ (3)(iii) ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ ਦੀ ਗੱਲ ਮਹੱਤਵਹੀਣ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਖਾਸ ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ

ਦਾ ਗਠਨ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਦੀ ਦਲੀਲ ਮਹੱਤਵਹੀਣ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਖਾਸ ਬੋਰਡ ਦਾ ਗਠਨ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਧੀਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

"16. ਐਨਾਟੋਮੀ, ਰੇਡੀਓਡਾਇਗਨੋਸਿਸ ਅਤੇ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਮੈਡੀਸਿਨ ਦੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਬਣਾਈ ਗਈ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮੈਡੀਕਲ ਰਾਇ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਉਮਰ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਦੀ ਮਿਤੀ ਉੱਤੇ "ਲਗਭਗ" 33 ਸਾਲ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਬੋਰਡ ਮੈਡੀਕਲ ਜਾਂਚ ਉੱਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸਹੀ ਉਮਰ ਦੱਸਣ ਵਿੱਚ ਸਮਰੱਥ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਰੱਕੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਲਈ, ਨਿਯਮ 12(3)(b) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਣ ਉੱਤੇ ਉਸ ਦੀ ਉਮਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੇ ਮਾਰਜਿਨ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਪਾਸੇ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦਾ ਲਾਭ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਵਿਧਾਨਕ ਰਿਆਇਤ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਪੈ ਸਕਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਜੇ ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਅੰਦਾਜ਼ਿਤ ਉਮਰ ਨੂੰ ਸਹੀ/ਅਸਲ ਉਮਰ ਵਜੋਂ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਵੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਘਟਨਾ ਦੇ ਦਿਨ ਸਿਰਫ 17 ਸਾਲ ਅਤੇ 2 ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਾਬਾਲਗ ਸੀ। ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਅਸੀਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਉਮਰ ਨੂੰ ਮੈਡੀਕਲ ਜਾਂਚ ਦੀ ਮਿਤੀ ਉੱਤੇ 30 ਤੋਂ 36 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਅੰਦਾਜ਼ਿਤ ਕਰਨ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਆਰਾਮਦਾਇਕ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਹੈ।

17. ਉਮਰ ਨਿਰਧਾਰਨ ਬਾਰੇ ਆਮ ਨਿਯਮ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਦੋ ਸਾਲ ਦਾ ਅੰਤਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਬੋਰਡ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਛੇ ਸਾਲ ਦੀ ਅਵਧੀ ਵਿੱਚ ਫੈਲਾ ਕੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਉਮਰ 33 ਸਾਲ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਉਮਰ ਦਾ ਅੰਦਾਜਾ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਇਹ ਸਹੀ ਤਰੀਕਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਉਮਰ ਦੇ ਅੰਦਾਜੇ ਬਾਰੇ ਸਾਨੂੰ ਜੋ ਗੱਲ ਆਸ਼ਵਾਸਨ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅੰਦਾਜਾ ਅਨੈਟਮੀ, ਰੇਡੀਓਡਾਇਗਨੋਸਿਸ ਅਤੇ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਮੈਡੀਸਿਨ ਦੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਬਣਾਈ ਗਈ ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਹੈ, ਜਿਸਦੀ ਰਾਇ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਸਤਿਕਾਰ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਭਾਵੇਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਉਮਰ ਉੱਚ ਸੀਮਾ ਦੁਆਰਾ ਅਰਥਾਤ 36 ਸਾਲ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੋ ਸਾਲ ਦਾ ਅੰਤਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ 34 ਸਾਲ ਦਾ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਉਮਰ 34 ਸਾਲ ਮੰਨ ਕੇ ਘਟਨਾ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਉਹ 18 ਸਾਲ, 2 ਮਹੀਨੇ ਅਤੇ 7 ਦਿਨ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਅੰਦਾਜਾ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਅੰਦਾਜਾ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਨਿਯਮ 12(3)(ਬੀ) (ਉੱਪਰੋਕਤ) ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣੀ ਉਮਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਾਲ ਨਾਲ ਘਟਾਉਣ ਦਾ ਵਾਧੂ ਲਾਭ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਫਿਰ ਉਸਨੂੰ 17 ਸਾਲ ਅਤੇ 2 ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਬਣਾ ਦੇਵੇਗਾ, ਇਸ ਲਈ, ਇੱਕ ਨਾਬਾਲਗ।"

"22. ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦਰਗਾ ਰਾਮ ਮਾਮਲੇ (ਉੱਪਰੋਕਤ) ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਉਮਰ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਅਸਲ ਅਤੇ ਵੈਧ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਹ ਸੰਭਾਵਨਾ ਰਹੇਗੀ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਦੋ ਸਾਲ ਦਾ ਅੰਤਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੈਡੀਕਲ ਰਾਇ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਨਾਬਾਲਗਤਾ ਵੱਲ ਝੁਕਾਅ ਦਿਖਾਇਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਦਰਗਾ ਰਾਮ ਮਾਮਲੇ (ਉੱਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਉਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨੋਰੰਜਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।"

48. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮੁਕੱਰਬ (ਉੱਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਦਰਗਾ ਰਾਮ @ ਗੁੰਗਾ ਗੌਤ (ਉੱਪਰੋਕਤ) ਉਸ ਕੇਸ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੱਥ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨੂੰ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਆਮ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨੋਰੰਜਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

49. ਅਸੀਂ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਸਾਫ਼ ਕਰ ਦਈਏ ਕਿ ਦਰਗਾ ਰਾਮ @ ਗੁੰਗਾ (ਉੱਪਰੋਕਤ), ਜੁਵੇਨਾਈਲ ਜਸਟਿਸ (ਕੇਅਰ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ) ਐਕਟ, 2000 (ਛੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, 'ਐਕਟ, 2000') ਅਧੀਨ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਐਕਟ, 2000 ਅਧੀਨ ਜੁਵੇਨਾਈਲਟੀ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਉਠਾਉਣ ਸਮੇਂ ਪਾਲਣ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਉੱਚਿਤ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

50. ਐਕਟ, 2000 ਦੀ ਧਾਰਾ 7A ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ:

“7A. ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਜੁਵੇਨਾਈਲਟੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਉਠਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ:

(1) ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਜੁਵੇਨਾਈਲਟੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਉਠਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਜੁਵੇਨਾਈਲ ਸੀ, ਅਦਾਲਤ ਇੱਕ ਜਾਂਚ ਕਰੇਗੀ, ਅਜਿਹੇ ਸਬੂਤ ਲਵੇਗੀ ਜੋ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਣ (ਪਰ ਹਲਫਨਾਮਾ ਨਹੀਂ) ਤਾਂ ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਉਮਰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਫੈਸਲਾ ਦਰਜ ਕਰੇਗੀ ਕਿ ਕੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜੁਵੇਨਾਈਲ ਜਾਂ ਬੱਚਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਉਸਦੀ ਉਮਰ ਨੂੰ ਜਿੰਨ੍ਹਾ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ ਨੇੜੇ ਦੱਸਦਿਆਂ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਜੁਵੇਨਾਈਲਟੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਕੇਸ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਨਿਪਟਾਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ, ਪਛਾਣਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਦਾਅਵਾ ਇਸ ਐਕਟ ਅਤੇ ਇਸ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ; ਭਾਵੇਂ ਜੁਵੇਨਾਈਲ ਇਸ ਐਕਟ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੇ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨਾ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।

(2) ਜੇ ਅਦਾਲਤ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਜੁਵੇਨਾਈਲ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਧੀਨ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ, ਇਹ ਜੁਵੇਨਾਈਲ ਨੂੰ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਅਗਾਊਂਧਿਆਂਗੀ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਜ਼ਾ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਨੂੰ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।"

51. ਧਾਰਾ 7ਏ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਤੋਂ ਜੋ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵੀ ਨਾਬਾਲਗਤਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਗਵਾਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜੋ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗੀ ਪਰ ਇੱਕ ਹਲਫਨਾਮਾ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਉਮਰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹੋਵੇ।

52. ਉਮਰ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਣ ਲਈ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਤਰੀਕਾ 2007 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 12(3)(ਬੀ) ਅਧੀਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ:

"12. ਉਮਰ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਣ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਤਰੀਕਾ—(3)
ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਵਿੱਚ ਆਏ ਹਰ ਬੱਚੇ ਜਾਂ ਨਾਬਾਲਗ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਉਮਰ ਨਿਰਧਾਰਣ ਜਾਂਚ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਬੋਰਡ ਜਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਗਵਾਹੀ ਮੰਗ ਕੇ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ—
(ਅ)(i) ਮੈਟ੍ਰਿਕੁਲੇਸ਼ਨ ਜਾਂ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ, ਜੇ ਉਪਲਬਧ ਹੋਣ; ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਨਾ ਹੋਣ ਤਾਂ;
(ii) ਸਕੂਲ (ਪਲੇ ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ) ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਜਨਮ ਤਾਰੀਖ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ; ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਨਾ ਹੋਣ ਤਾਂ;
(iii) ਇੱਕ ਨਿਗਮ ਜਾਂ ਨਗਰ ਅਥਾਰਟੀ ਜਾਂ ਪੰਚਾਇਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਨਮ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ;
(ਬੀ) ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਜੇਕਰ (ਅ) ਦੇ ਕਲੋਜ਼ (i), (ii) ਜਾਂ (iii) ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਠਿਤ ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਤੋਂ ਮੈਡੀਕਲ ਰਾਇ ਮੰਗੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਜੋ ਨਾਬਾਲਗ ਜਾਂ ਬੱਚੇ ਦੀ ਉਮਰ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰੇਗਾ। ਜੇਕਰ ਉਮਰ ਦਾ ਸਹੀ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਨਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਬੋਰਡ ਜਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਕਮੇਟੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਰਨਾਂ ਲਈ, ਜੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਬੱਚੇ ਜਾਂ ਨਾਬਾਲਗ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਨਿੱਚਲੇ ਪੱਖ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਕੇ ਲਾਭ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੇ ਮਾਰਜਿਨ ਵਿੱਚ।

ਅਤੇ,

ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਦਿਆਂ, ਉਪਲਬਧ ਹੋ ਸਕਦੀ ਗਵਾਹੀ ਜਾਂ ਮੈਡੀਕਲ ਰਾਇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਹੋਏ, ਉਸਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਫੈਸਲਾ ਦਰਜ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਕਲੋਜ਼ (ਅ)(i), (ii), (iii) ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ, ਕਲੋਜ਼ (ਬੀ) ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਬੱਚੇ ਜਾਂ ਨਾਬਾਲਗ ਦੀ

ਉਮਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।"

53. ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਯਮ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੰਡੇਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਨਾਬਾਲਗਤਾ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਜੁਵੇਨਾਈਲ ਜਸਟਿਸ ਬੋਰਡ ਮੈਟ੍ਰਿਕੁਲੇਸ਼ਨ ਜਾਂ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਸਬੂਤ ਮੰਗੇਗਾ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਹ ਨਾ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਗ ਲਿਆ ਗਿਆ ਜਨਮ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਹ ਵੀ ਨਾ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਜਾਂ ਮਿਊਨਿਸਿਪਲ ਅਥਾਰਟੀ ਜਾਂ ਪੰਚਾਇਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਨਮ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਫ ਉਪਰੋਕਤ ਤਿੰਨ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਹੀ, ਮੈਡੀਕਲ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਠਿਤ ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਤੋਂ ਮੰਗੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜੋ ਨਾਬਾਲਗ ਜਾਂ ਬੱਚੇ ਦੀ ਉਮਰ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਿਰਫ ਉਪਰੋਕਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਹੀ ਜੁਵੇਨਾਈਲ ਜਸਟਿਸ ਬੋਰਡ ਮੈਡੀਕਲ ਜਾਣਕਾਰੀ/ਓਸੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਟੈਸਟ ਲਈ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ।

54. ਮੁਕੱਰਬ (ਸੁਪਰਾ), ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਪਰ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਵੀ ਐਕਟ, 2000 ਅਧੀਨ ਸੀ।

55. ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਅਸ਼ਵਨੀ ਕੁਮਾਰ ਸਕਸੇਨਾ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੇਖਾਂਗੇ ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੈਰਾ 34 ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਹੈ:

"34. ... ਕੁਝ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਟ੍ਰਿਕੁਲੇਸ਼ਨ ਜਾਂ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਐਂਟਰੀ, ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਭਾਗ ਲਿਆ ਗਿਆ ਜਨਮ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਅਤੇ ਯਹਾਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਜਾਂ ਮਿਊਨਿਸਿਪਲ ਅਥਾਰਟੀ ਜਾਂ ਪੰਚਾਇਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਨਮ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਵੀ ਸਹੀ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਪਰ ਅਦਾਲਤ, ਜੁਵੇਨਾਈਲ ਜਸਟਿਸ ਬੋਰਡ ਜਾਂ ਜੇ.ਜੇ. ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟਾਂ ਦੀ ਸਹੀਅਤ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹਨਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਜਾਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਸਿਰਫ ਉਹ ਕੇਸ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਂ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਬਣਾਏ ਗਏ ਜਾਂ ਮਣਿਪੁਲੇਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਅਦਾਲਤ, ਜੁਵੇਨਾਈਲ ਜਸਟਿਸ ਬੋਰਡ ਜਾਂ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਉਮਰ ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਮੈਡੀਕਲ ਰਿਪੋਰਟ ਲਈ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।"

56. ਅਸ਼ਵਨੀ ਕੁਮਾਰ ਸਕਸੇਨਾ (ਸੁਪਰਾ), ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਪਰ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਵੀ ਐਕਟ, 2000 ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ।

57. ਉਪਰੋਕਤ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਸ਼ਵਨੀ ਕੁਮਾਰ ਸਕਸੇਨਾ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਮੌਲਿਕ ਅੰਤਰਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਸ਼ਬਦ "ਜਾਂਚ, ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ" ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਵਿੱਚ ਲੱਭਦੇ ਹਾਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ (ਛੋਟੇ "CrPC" ਲਈ)। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਵਿੱਚ ਨਾਬਾਲਗ ਨਿਆਂ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਣਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਫੜੋ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਉਣਾ ਉਹ ਵਿਧੀ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਕਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਭਾਵ 2007 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਨਿਯਮ 12 ਅਤੇ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਮਰ ਨਿਰਧਾਰਨ ਜਾਂਚ ਜੁਵੇਨਾਈਲ ਜਸਟਿਸ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਵਰਗੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨਾਲ ਕੀ ਕਰਨਾ, ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਅਤੇ ਤਰੱਕੀ. ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਐਂਟਰੀ ਹੋਈ ਹੈ ਸਕੂਲ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣ-ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਬਣਾਏ ਗਏ ਉਪਲਬਧ ਹਨ, ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਨਾਬਾਲਗ ਜਸਟਿਸ ਬੋਰਡ ਤੋਂ ਇਹ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਕਿ ਉਹ ਰੋਵਿੰਗ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਏ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਵਧੇ ਉਹ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸਹੀਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਆਮ ਕੋਰਸ ਦੌਰਾਨ ਰੱਖੇ ਗਏ ਹਨ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰੱਖੀ ਕਿ ਸਕੂਲ ਸਮੇਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਸਵੀਕਾਰਤਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਛੱਡਣਾ, ਹਰੇਕ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ ਕੇਸ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਖ਼ਤ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਇਸ ਧਾਰਨਾ 'ਤੇ ਕਿ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਲਤ ਜਨਮ ਮਿਤੀ ਦਰਜ ਕਰਦੇ ਹਨ ਦਾਖਲਾ ਰਜਿਸਟਰ. ਅਸ਼ਵਨੀ ਕੁਮਾਰ ਸਕਸੈਨਾ (ਸੁਪਰਾ) ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਸਖ਼ਤ ਦਬਾਅ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਇੱਕ ਰੋਵਿੰਗ ਜਾਂਚ ਕਰੋ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤ ਤੋਂ ਪਰੇ ਜਾਓ ਰਿਕਾਰਡ.

58. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਿਸ਼ੀਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸੋਲੰਕੀ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, (2022) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 602,

ਆਪਣੇ ਪਿਛਲੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਉਚਿਤ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ,:

(i) ਪਰਾਗ ਭਾਟੀ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, (2016) 12 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 744,

(ii) ਸੰਜੀਵ ਕੁਮਾਰ ਗੁਪਤਾ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, (2019) 12 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 370,

(iii) ਅਬੁਜ਼ਾਰ ਹੋਸੈਨ @ ਗੁਲਾਮ ਹੋਸੈਨ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ, (2012) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 489,

(iv) ਅਸ਼ਵਨੀ ਕੁਮਾਰ ਸਕਸੇਨਾ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, (2012) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 750,

(v) ਬੱਬਲੂ ਪਾਸੀ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਝਾਰਖੰਡ, (2008) 13 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 133,

(vi) ਅਰਨਿਤ ਦਾਸ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਬਿਹਾਰ,

(2000) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 488,

(vii) ਜਿਤੇਂਦਰ ਰਾਮ ਉਰਫ ਜੀਤੂ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਝਾਰਖੰਡ,

(2006) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 428.

ਇਸ ਨੇ ਦੋ ਐਕਟਾਂ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਨੂੰ ਦਰਸਾਇਆ, ਅਰਥਾਤ ਐਕਟ, 2000 ਅਤੇ ਜੁਵੈਨਾਇਲ ਜਸਟਿਸ (ਕੇਅਰ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ) ਐਕਟ, 2015 (ਛੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, 'ਐਕਟ, 2015'), ਜੁਵੈਨਾਇਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਣ ਵਿੱਚ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਮੰਗਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ, ਕਿਵੇਂ ਅਤੇ ਕਦੋਂ ਇਸ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਦੋਂ ਓਸੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਟੈਸਟ ਲਈ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਹਰ ਕੇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਚਾਨਣ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਵੇ ਜਦੋਂ ਕਿ ਕੁਝ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਮਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਕ ਕਾਰਕ ਵਜੋਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਆਖਰੀ ਪੈਰਾ ਵਿੱਚ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਆਖਰੀ ਪੈਰਾ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਾਂਗੇ।

59. ਰਿਸ਼ੀਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸੋਲੰਕੀ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜੇ.ਜੇ. ਨਿਯਮਾਂ, 2007 ਦੇ ਨਿਯਮ 12 ਅਤੇ ਐਕਟ, 2015 ਦੀ ਧਾਰਾ 94 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਵਿੱਚ ਸਮਾਨਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਇਆ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੌਲਿਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਸ਼ਵਾਨੀ ਕੁਮਾਰ ਸਕਸੇਨਾ (ਸੁਪਰਾ) ਅਤੇ ਅਬੁਜ਼ਾਰ ਹੋਸੈਨ @ ਗੁਲਾਮ ਹੋਸੈਨ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਗੱਲ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਕੇਵਲ ਉਹ ਕੇਸ ਜਿੱਥੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣਿਆ ਅਤੇ ਮਣਿਪੁਲੇਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੁਵੈਨਾਇਲ ਜਸਟਿਸ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਮੈਡੀਕਲ ਰਿਪੋਰਟ ਲਈ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਕੂਲ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਦਾ ਮਾਪਦੰਡ ਥੋੜ੍ਹਾ ਵੱਖਰਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸਕੂਲ ਛੱਡਣ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਜਾਂ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਆਦਿ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ।

60. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ/ਸਰਟੀਫਿਕੇਟਾਂ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਭਾਵੇਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਹੀ ਪਾਏ ਜਾਣ, ਫਿਰ ਵੀ ਕੁਝ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਸਹੀਤਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਲਈ ਸਚੇਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਬੁਜ਼ਾਰ ਹੋਸੈਨ @ ਗੁਲਾਮ ਹੋਸੈਨ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਰਾਏ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਮਾਪੇ ਜਾਂ ਭੈਣ-ਭਰਾ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਅਪੀਲ ਜਾਂ ਸੁਧਾਰ ਵਿੱਚ ਜੁਵੈਨਾਇਲਟੀ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਕੇਵਲ ਹਲਫਨਾਮੇ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਉਮਰ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਣ ਲਈ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੀ ਉਚਿਤਤਾ ਨੂੰ ਸਹੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕੁਝ ਹਾਲਾਤ ਨਾ ਹੋਣ ਜੋ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ।

61. ਸੰਜੀਵ ਕੁਮਾਰ ਗੁਪਤਾ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ, ਐਕਟ 2000 ਦੀ ਧਾਰਾ 7(ਏ) ਅਧੀਨ ਉਮਰ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਣ ਲਈ ਮੈਟ੍ਰਿਕੁਲੇਸ਼ਨ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੀ ਵਿਸ਼ਵਸਨੀਯਤਾ ਅਤੇ ਅਸਲੀਅਤ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਉੱਠਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜੁਵੈਨਾਇਲ ਜਸਟਿਸ ਬੋਰਡ ਨੇ ਜੁਵੈਨਾਇਲਿਟੀ ਦੇ ਦਾਵੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਕੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸੀ.ਬੀ.ਐਸ.ਈ. ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਰਿਕਾਰਡ ਸਿਰਫ ਉਸ ਸੀਨੀਅਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ ਦੁਆਰਾ ਅੰਤਿਮ ਸੂਚੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਨ ਜਿੱਥੇ ਜੁਵੈਨਾਇਲ ਨੇ ਕਲਾਸ 5 ਤੋਂ 10 ਤੱਕ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਧਾਰਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਜਨਮ ਮਿਤੀ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਬੇਦਾਗ ਸਬੂਤ ਸਨ ਜੋ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਕੂਲ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਸਨ, ਜਿੱਥੇ ਦੂਜਾ ਜਵਾਬਦੇਹ ਉੱਥੇ ਕਲਾਸ 4 ਤੱਕ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜੋ ਆਧਾਰ ਕਾਰਡ ਅਤੇ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਲਾਇਸੈਂਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਵੈਚਛਿਕ ਖੁਲਾਸੇ ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਥਿਤ ਸੀ। ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੈਟ੍ਰਿਕੁਲੇਸ਼ਨ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤਿਬਿੰਬਿਤ ਜਨਮ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਅਸਲੀ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ਵਸਨੀਯ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਦੂਜੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਜਨਮ ਮਿਤੀ 17.12.1995 ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਜੁਵੈਨਾਇਲਿਟੀ ਦਾ ਦਾਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਕਥਿਤ ਘਟਨਾ ਦੀ ਮਿਤੀ 18.08.2015 ਸੀ।

62. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੰਜੀਵ ਕੁਮਾਰ ਗੁਪਤਾ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਅਸ਼ਵਨੀ ਕੁਮਾਰ ਸਕਸੇਨਾ (ਉਪਰੋਕਤ) ਅਤੇ ਅਬੁਜ਼ਾਰ ਹੋਸੈਨ @ ਗੁਲਾਮ ਹੋਸੈਨ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਅਤੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਸਮੇਤ ਸਕੂਲ ਛੱਡਣ ਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੀ ਵਿਸ਼ਵਸਨੀਯਤਾ ਅਤੇ ਸਵੀਕਾਰਯਤਾ ਹਰ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਖਤ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਬਣਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਬੁਜ਼ਾਰ ਹੋਸੈਨ @ ਗੁਲਾਮ ਹੋਸੈਨ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜੋ ਹੇਠਾਂ ਹੈ:

"48. ... ਜਾਂਚ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜੁਵੈਨਾਇਲ ਐਲਾਨਣਾ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਬੂਤ ਦਾ ਮਾਨਕ ਵੱਖਰਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਸਿਰਫ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਨਿਸਚਾ ਦਰਜ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਸਬੂਤ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਉਸੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਹ ਇਸ ਲਾਇਕ ਹੋਵੇ। ..."

63. ਅਬੁਜ਼ਾਰ ਹੋਸੈਨ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵੀ ਐਕਟ, 2000 ਅਧੀਨ ਹੈ।

64. ਰਿਸ਼ੀਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸੋਲੰਕੀ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ, ਆਪਣੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਰੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਉਚਿਤ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

"33. ਜਦੋਂ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਸਮੂਹਿਕ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਕੁਝ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:

33.1. ਨਾਬਾਲਗਤਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ ਤੇ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ, ਯਹਾਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕੇਸ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਨਿਪਟਾਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਨਾਬਾਲਗਤਾ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਉਠਾਉਣ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਵੀ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

33.2. ਨਾਬਾਲਗਤਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਰਜ਼ੀ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਜੇ.ਜੇ. ਬੋਰਡ ਅੱਗੇ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

33.2.1. ਜਦੋਂ ਨਾਬਾਲਗਤਾ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਉੱਠਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਜੇ.ਜੇ. ਐਕਟ, 2015 ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਤੇ (3) ਅਧੀਨ ਹੋਵੇਗਾ ਪਰ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਕਮੇਟੀ ਜਾਂ ਜੇ.ਜੇ. ਬੋਰਡ ਅੱਗੇ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੇ.ਜੇ. ਐਕਟ, 2015 ਦੀ ਧਾਰਾ 94 ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

33.2.2. ਜੇ ਨਾਬਾਲਗਤਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਿਆਂ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੇ.ਜੇ. ਐਕਟ, 2015 ਦੀ ਧਾਰਾ 94 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਨੂੰ ਧਾਰਾ 9 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨਾ ਪਵੇਗਾ ਤਾਂ ਜੋ

ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਉਮਰ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਕਰਨ ਲਈ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ।

33.2.3. ਜਦੋਂ ਜੇ.ਜੇ. ਐਕਟ, 2015 ਦੀ ਧਾਰਾ 94 ਅਧੀਨ ਜੇ.ਜੇ. ਬੋਰਡ ਅੱਗੇ ਨਾਬਾਲਗਤਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਥਿਤ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਾਰੇ ਮਾਮਲਾ ਲੰਬਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੇ.ਜੇ. ਐਕਟ, 2015 ਦੀ ਧਾਰਾ 94 ਅਧੀਨ ਸੋਚਿਆ ਗਿਆ ਤਰੀਕਾ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਕਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਅਧੀਨ ਜੇ ਜੇ.ਜੇ. ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਇਹ ਸੰਦੇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਅੱਗੇ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਵਿਅਕਤੀ ਬੱਚਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਬੋਰਡ ਉਮਰ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਜੇ.ਜੇ. ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਉਮਰ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸੱਚੀ ਉਮਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਜੇ.ਜੇ. ਬੋਰਡ ਅੱਗੇ ਨਾਬਾਲਗਤਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਜਦੋਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਬੂਤ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਾਰੇ ਕੇਸ ਲੰਬਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ (ਵੇਖੋ ਜੇ.ਜੇ. ਐਕਟ, 2015 ਦੀ ਧਾਰਾ 9)।

33.3. ਜਦੋਂ ਨਾਬਾਲਗਤਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਉਠਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਦਾਅਵਾ ਉਠਾਉਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਉੱਤੇ ਹੀ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਬੋਝ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਬੋਝ ਉਤਾਰਨ ਲਈ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੇ.ਜੇ. ਐਕਟ, 2000 ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਜੇ.ਜੇ. ਨਿਯਮਾਂ 2007 ਦੇ ਨਿਯਮ 12(3)(ਅ)(i), (ii), ਅਤੇ (iii) ਜਾਂ ਜੇ.ਜੇ. ਐਕਟ, 2015 ਦੀ ਧਾਰਾ 94 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਵਿੱਚ ਉੱਲੇਖਿਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹਨ। ਉਪਰੋਕਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਾਬਾਲਗਤਾ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

33.4. ਪਰ ਇਹ ਅਨੁਮਾਨ ਨਾਬਾਲਗਤਾ ਦੀ ਉਮਰ ਦਾ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਸੇ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਰੋਧੀ ਸਬੂਤਾਂ ਨਾਲ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

33.5. ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਦੋਂ ਜੇ.ਜੇ. ਬੋਰਡ ਅੱਗੇ ਨਾਬਾਲਗ ਦੀ ਉਮਰ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕੇਸ ਸੰਬੰਧਿਤ ਆਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਟਰਾਇਲ ਲਈ ਲੰਬਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਨਿਸਕਰਸ਼ ਦਰਜ ਕਰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਜਦੋਂ 2015 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 94 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਨੁਸਾਰ ਉਮਰ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨਾਲ ਹੀ ਜੇ.ਜੇ. ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਉਮਰ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸੱਚੀ ਉਮਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜੋ ਇਸ ਅੱਗੇ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਦੀ ਮਾਂਗ ਉਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਉਮਰ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਅਤੇ ਐਲਾਨ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੇ ਉਹ ਇਸ ਲਾਇਕ ਹੋਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣ।

33.6. ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਉਮਰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਅਸਪਸ਼ਟ ਫਾਰਮੂਲਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਨਾ ਤਾਂ ਸੰਭਵ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਵਾਂਛਨੀਯ। ਇਹ ਹਰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਸਰਾਹਣਾ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

33.7. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮੁਲਜ਼ਮ ਵੱਲੋਂ ਨਾਬਾਲਗ ਹੋਣ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਹਾਈਪਰ-ਟੈਕਨੀਕਲ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ।

33.8. ਜੇ ਇੱਕੋ ਸਬੂਤ 'ਤੇ ਦੋ ਵਿਚਾਰ ਸੰਭਵ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੀਮਾਂਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਨਾਬਾਲਗ ਮੰਨਣ ਵੱਲ ਝੁਕਾਉ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਜੇ.ਜੇ. ਐਕਟ, 2015 ਦਾ ਲਾਭ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਟਕਰਾਉ ਵਿੱਚ ਆਏ ਨਾਬਾਲਗ ਨੂੰ ਮਿਲ ਸਕੇ। ਇਸੇ ਸਮੇਂ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ.ਜੇ. ਐਕਟ, 2015 ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦੁਰੁਪਯੋਗ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

33.9. ਜਦੋਂ ਉਮਰ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਣ ਦਾ ਆਧਾਰ ਸਕੂਲ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਵਰਗੇ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 35 ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਵੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਜਾਂ

ਅਧਿਕਾਰਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜੋ ਅਧਿਕਾਰਤ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਨਿਰਵਾਹ ਵਿੱਚ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਨਿੱਜੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਵਿਸ਼ਵਸਨੀਯਤਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।

33.10. ਕੋਈ ਵੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜੋ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਟ੍ਰਿਕੁਲੇਸ਼ਨ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ, ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਜੇ.ਜੇ. ਬੋਰਡ ਵੱਲੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 35 ਅਤੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਸ਼ਵਸਨੀਯ ਅਤੇ ਅਸਲੀ ਹੋਵੇ।

33.11. ਉਮਰ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਣ ਲਈ ਓਸੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਟੈਸਟ ਇਕੋ ਇਕ ਮਾਪਦੰਡ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਉਮਰ ਬਾਰੇ ਮੈਡੀਕਲ ਰਾਏ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੇਡੀਓਲੋਜੀਕਲ ਪ੍ਰੀਖਣ ਦੁਆਰਾ ਸਿਰਫ ਮਕੈਨੀਕਲ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਅਪਣਾਉਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਸਬੂਤ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਉਪਯੋਗੀ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਕ ਕਾਰਕ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਜੇ.ਜੇ. ਐਕਟ, 2015 ਦੀ ਧਾਰਾ 94(2) ਵਿੱਚ ਉੱਲੇਖਿਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।"

65. ਰਿਸ਼ੀਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸੋਲੰਕੀ (ਸੁਪਰਾ) ਐਕਟ, 2015 ਅਧੀਨ ਹੈ।

66. ਐਕਟ, 2013 ਦੀ ਧਾਰਾ 48 ਨੂੰ ਐਕਟ, 2015 ਦੀ ਧਾਰਾ 94 ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨਾਲ, ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਐਕਟ, 2015 ਦੀ ਧਾਰਾ 94 ਨੂੰ ਵੀ ਪੁਨਰੁਤਪਾਦਿਤ ਕਰਨਗੇ:

"94. ਉਮਰ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਅਤੇ ਨਿਰਧਾਰਣ।—(1) ਜਿਥੇ, ਕਮੇਟੀ ਜਾਂ ਬੋਰਡ ਨੂੰ, ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ (ਸਬੂਤ ਦੇਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ) ਅਧੀਨ ਇਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸੂਰਤ ਦੇਖ ਕੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਵੇ ਕਿ ਕਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਇੱਕ ਬੱਚਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਮੇਟੀ ਜਾਂ ਬੋਰਡ ਅਜਿਹੀ ਨਿਰੀਖਣ ਦਰਜ ਕਰੇਗੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੱਚੇ ਦੀ ਉਮਰ ਨੂੰ ਜਿੰਨੀ ਨੇੜੇ ਹੋ ਸਕੇ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਮਰ ਦੀ ਹੋਰ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਧਾਰਾ 14 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 36 ਅਧੀਨ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧੇਗੀ।

(2) ਜੇਕਰ, ਕਮੇਟੀ ਜਾਂ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਇਹ ਸੰਦੇਹ ਹੋਵੇ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਵਿਅਕਤੀ ਇੱਕ ਬੱਚਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਕਮੇਟੀ ਜਾਂ ਬੋਰਡ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਉਮਰ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਪਣਾਏਗੀ, ਸਬੂਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੁਆਰਾ —

(i) ਸਕੂਲ ਵਲੋਂ ਜਨਮ ਮਿਤੀ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ, ਜਾਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪਰੀਖਿਆ ਬੋਰਡ ਵਲੋਂ ਮੈਟ੍ਰਿਕੁਲੇਸ਼ਨ ਜਾਂ ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ, ਜੇਕਰ ਉਪਲਬਧ ਹੋਵੇ; ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ,

(ii) ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਜਾਂ ਨਗਰ ਅਥਾਰਟੀ ਜਾਂ ਪੰਚਾਇਤ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਨਮ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ;

(iii) ਅਤੇ ਸਿਰਫ (i) ਅਤੇ (ii) ਦੀ ਉਪਰੋਕਤ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ, ਉਮਰ ਨੂੰ ਹੱਡੀਆਂ ਦੇ ਕੈਲਸੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਟੈਸਟ ਜਾਂ ਕਮੇਟੀ ਜਾਂ ਬੋਰਡ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਨਵੀਨਤਮ ਮੈਡੀਕਲ ਉਮਰ ਨਿਰਧਾਰਣ ਟੈਸਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਮੇਟੀ ਜਾਂ ਬੋਰਡ ਦੇ ਹੁਕਮ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਜਿਹੇ ਉਮਰ ਨਿਰਧਾਰਣ ਟੈਸਟ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ:

(3) ਕਮੇਟੀ ਜਾਂ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਉਮਰ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਉਮਰ ਨੂੰ, ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸੱਚੀ ਉਮਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।"

67. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿ ਮੈਟ੍ਰਿਕੁਲੇਸ਼ਨ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤੀ ਜਨਮ ਮਿਤੀ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਹੋਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੈਡੀਕਲ ਸਬੂਤ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜੋ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਜੁਵੈਨਾਇਲ ਜਸਟਿਸ ਬੋਰਡ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਵਾਬੀ ਦੋਸ਼ੀ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਅਤੇ ਸਰਾਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਫੈਸਲੇ ਜਵਾਬੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਉਲਟਾ, ਉਪਰ ਚਰਚਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਵਿਸ਼ਵਸਨੀਯਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਸਮੇਤ ਸਕੂਲ ਛੱਡਣ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਆਦਿ ਦੀ ਵਿਸ਼ਵਸਨੀਯਤਾ ਅਤੇ ਸਵੀਕਾਰਯਤਾ ਹਰ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਖਤ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਬਣਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ।

68. ਪਰਾਗ ਭਾਟੀ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ, ਅਬੁਜ਼ਾਰ ਹੋਸੈਨ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਅਤੇ ਹੋਰ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

"34. ਇਹ ਬੇਸ਼ੱਕ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਜੁਵੈਨਾਇਲ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਪਸ਼ਟ ਅਤੇ ਅਸਪਸ਼ਟ ਕੇਸ ਹੋਵੇ ਕਿ ਉਹ ਘਟਨਾ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ 18 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸੀ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਪ੍ਰਾਈਮਾ ਫੇਸੀ ਇਸ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ JJ ਅਧੀਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਐਕਟ. ਪਰ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਅਤੇ ਘਿਨੌਣਾ ਅਪਰਾਧ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਨਾਬਾਲਗ ਹੋਣ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਦੀ ਆੜ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਜਾਂਚਣ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਹਿਜ ਜਾਂ ਲਾਪਰਵਾਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਕਿ ਕੀ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨਾਬਾਲਗ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸੰਸਥਾ ਵਿੱਚ ਆਮ ਆਦਮੀ ਦੇ ਭਰੋਸੇ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਕਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

35. ਜੇਜੇ ਐਕਟ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਭਲਾਈਕਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤ ਦਾ ਲਾਭ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿੱਥੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਾਬਾਲਗ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਉਮਰ ਸਬੰਧੀ ਦੋ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਫਾਇਦੇ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਬਚਾਉ ਲਈ ਆਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।"

ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ, 2000 ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਗੰਭੀਰ ਅਤੇ ਘਿਨੌਣੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਪਨਾਹ ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

69. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕਈ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਮਾਨ ਸਥਿਤੀ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਵਾਲੇ ਰਾਮਦੇਵ ਚੌਹਾਨ ਉਰਫ ਰਾਜ ਨਾਥ (ਸੁਪਰਾ) ਸਮੇਤ, ਜੋ ਅਸੀਂ ਕਹਿ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ, ਉਸਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:

"..... ਇਹ ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾ ਨਾ ਤਾਂ ਇੱਕ ਬੱਚਾ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਜੁਵੇਨਾਈਲ ਜਸਟਿਸ ਐਕਟ ਜਾਂ ਚਿਲਡਰਨ ਐਕਟ ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਬੱਚੇ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਸੀ। ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਮੇਂ ਉਹ ਸਾਬਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਸੀ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਘੱਟ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਫਾਇਦੇ ਲਈ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਉਮਰ ਸਬੰਧੀ ਧੁੰਦਲਾਪਣ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਪਰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਸਿਰਫ ਆਪਣੀ ਅਸਲ ਉਮਰ ਨੂੰ ਛੁਪਾਉਣ ਲਈ ਹੀ ਲੱਗਦੀਆਂ ਹਨ, ਨਾ ਕਿ ਸਾਡੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ। ਨਿਆਂਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਕਾਲਪਨਿਕ ਅਤੇ ਗੜ੍ਹੇ ਗਏ ਆਧਾਰਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਬੰਧਕ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਕੁਝ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਢਿੱਲੇ ਵਾਕਾਂ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਉਣ ਦੌਰਾਨ ਖਾਸ ਛੱਡੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ। ਕਾਨੂੰਨ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਅੰਤਿਮਤਾ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਆਂਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਨਾਲ ਜ਼ਿਆਦਾ ਚਿੰਤਤ ਹੈ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਆਮ ਆਦਮੀ ਦੇ ਨਿਆਂਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ 'ਚ ਭਰੋਸੇ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਕਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਕੋਈ ਵੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਜੋ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਦੇ ਨਿਆਂਕ ਵਿੱਚ ਭਰੋਸੇ ਨੂੰ ਹਿਲਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਹੌਸਲਾਅਫਜ਼ਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।"

(ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

70. ਰਾਮਦੇਵ ਚੌਹਾਨ ਉਰਫ ਰਾਜ ਨਾਥ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੇ ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜੱਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਦੋਸ਼ੀ ਉੱਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਚਾਰਣਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਜਿਸਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਨਾਬਾਲਗ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ ਇਕ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਭਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤ ਇਕ ਸਪਸ਼ਟ ਅਨੁਮਾਨ ਖਿੱਚਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਜਿੱਥੇ ਦੋਸ਼ੀ ਜਾਂ ਉਸਦਾ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਨਾਬਾਲਗ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਲਾਭ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਕ ਨਰਮ ਵਿਵਹਾਰ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਉੱਤੇ ਸਿੰਪੈਥੀ ਕੱਢਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਉਸ ਤਥਾਕਥਿਤ ਨਾਬਾਲਗ ਦੋਸ਼ੀ ਵੱਲ, ਜੋ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਘਟਨਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਉੱਤੇ ਬਾਲਗ ਸੀ। (ਦੇਖੋ ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੀ ਰਾਜ) (2012) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 201).

71. ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੈਰਾ 33, 34, 35, 36, 37 ਅਤੇ 38 ਵਿੱਚ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਇਸ ਹੇਠਾਂ ਦਰਜ ਕੀਤਾ:

“33. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜੇਕਰ ਇਕ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਵਿਵਹਾਰ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਅਤੇ ਢੰਗ ਇਕ ਬੁਰਾਈ ਅਤੇ ਇਕ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਓਰ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਕ ਮਾਸੂਮ ਬੱਚੇ ਦੀ ਬਜਾਏ ਇਕ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਪਰਿਪੱਕ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਵੱਲ ਜ਼ਿਆਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ, ਮੈਡੀਕਲ ਸਬੂਤ ਜੋ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਇਕ ਬਾਲਗ ਸੀ, ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜੁਵੈਨਾਇਲ ਜਸਟਿਸ ਐਕਟ ਵਰਗੇ ਦਯਾਲੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤ ਦੀ ਆੜ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ ਜਿਸ ਨਾਲ ਨਿਆਂ ਦਾ ਰਸਤਾ ਭਟਕਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜੁਵੈਨਾਇਲ ਜਸਟਿਸ ਐਕਟ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਮਾਸੂਮ ਕਾਨੂੰਨ-ਤੋੜਨ ਵਾਲੇ ਨਾਬਾਲਗਾਂ ਲਈ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਕਿ ਉਸ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਲਈ ਜਿਸਦਾ ਮਨ ਪਰਿਪੱਕ ਹੈ ਜੋ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਇਕ ਚਾਲ ਜਾਂ ਢਾਲ ਵਜੋਂ ਵਰਤਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਚਾ ਸਕੇ।

34. ਜੁਵੈਨਾਇਲ ਜਸਟਿਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਦਾਨਸ਼ੀਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਲਾਭ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਅਸਲ ਬੱਚੇ ਦੋਸ਼ੀ/ਨਾਬਾਲਗ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇਗਾ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੁਵਿਧਾ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦਾ ਕਿ ਉਹ ਨਾਬਾਲਗ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਆਪਣੀ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਪਰ ਉਸੇ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ, ਸਿਰਫ ਸਕੂਲ ਦਾਖਲਾ ਰਜਿਸਟਰ ਵਰਗੇ ਕੰਮਜ਼ੋਰ ਸਬੂਤ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਭਰੋਸਾ ਜੋ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਜਾਂ ਕਲਪਨਾਓਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਮੌਖਿਕ ਸਬੂਤ ਜੋ ਹੋਰ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਨੂੰ ਉਮਰ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ ਮੈਡੀਕਲ ਸਬੂਤ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

35. ਮੈਡੀਕਲ ਸਬੂਤ ਦੀ ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕਤਾ ਅਤੇ ਮੁੱਲ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਦਿਆਂ, ਡਾਕਟਰ ਦਾ ਉਮਰ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਬੂਤ ਲਈ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਪਦਾਰਥ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਰਾਏ ਹੈ, ਪਰ ਅਜਿਹੀ ਰਾਏ ਜੋ ਕਿ ਹੱਡੀਆਂ ਦੇ ਕੈਲਸੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਰੇਡੀਓਲੋਜੀਕਲ ਪ੍ਰੀਖਣ ਵਰਗੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਮੈਡੀਕਲ ਟੈਸਟਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ, ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਉਮਰ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਣ ਸਮੇਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਸਹਿਯੋਗੀ ਮੁੱਲ ਹੈ।

36. ਰਾਮਦੇਵ ਚੌਹਾਨ ਉਰਫ ਰਾਜ ਨਾਥ ਬਨਾਮ ਅਸਾਮ ਰਾਜ [(2001) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 714 : 2001 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਕ੍ਰਿ) 915] ਵਿੱਚ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਿਆਂਕਾਂ ਨੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਣ ਲਈ ਇੱਕ ਅੰਤਰਦ□ਸ਼ਟੀ ਜੋੜੀ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਰਜ ਕੀਤਾ: (ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਪੰ. 720 ਡੀ-ਈ)

"ਬੇਸ਼ੱਕ ਡਾਕਟਰ ਦਾ ਉਮਰ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਸਬੂਤ ਲਈ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਵਿਕਲਪ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ ਉਸ ਦੀ ਰਾਏ ਹੈ। ਪਰ ਇੱਕ ਮਾਹਰ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਰਾਏ ਨੂੰ ਉਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਹਨੇਰੇ ਵਿੱਚ ਟੱਟੋਲਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਨਾਗਰਿਕ ਦੀ ਉਮਰ ਕੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਜੇਕਰ ਹੋਰ ਸਭ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੀ ਰਾਏ ਉਸ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਸੰਭਾਵਿਤ ਦਾਇਰੇ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਸਥਿਤੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਵੱਖਰੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜੇਕਰ ਅਕਾਦਮਿਕ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਛੁਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਨਾਬਾਲਗ ਦੀ ਉਮਰ ਨੂੰ ਛੁਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਮੈਡੀਕਲ ਸਬੂਤ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਨੂੰ ਅਭਿਯੋਗ ਦੇ ਪੱਖ ਤੋਂ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ, ਕੀ ਮੈਡੀਕਲ ਸਬੂਤ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਇਹ ਸਪਰਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਮੁੱਲ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ।

37. ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਜੋ ਕੇਸ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਨਜ਼ਰੀਏ ਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜਵਾਬੀ 2 ਵਿਜੈ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਜਵਾਬੀ 2 ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਮੇਂ ਨਾਬਾਲਗ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਜੁਵੇਨਾਈਲ ਜਸਟਿਸ ਐਕਟ ਦਾ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਜੋ ਬੇਸ਼ੱਕ ਇੱਕ ਦਯਾਲੂ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੋਸ਼ੀ ਵੱਲੋਂ ਲਾਭ ਲਈ ਜਾਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜਿਸ ਨੇ ਨਾਬਾਲਗਤਾ ਦੀ ਦਲੀਲ ਸਿਰਫ ਆਪਣੀ ਅਸਲ ਉਮਰ ਨੂੰ ਛੁਪਾਉਣ ਦੇ ਯਤਨ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕੇ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਦਯਾਲੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਂਦਿਆਂ ਜੁਵੇਨਾਈਲ ਨੂੰ ਲਾਭ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਿਆ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਨਿਹਿਤਾਰਥ ਨੂੰ ਗੁਆ ਬੈਠੇ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਜੁਵੇਨਾਈਲ ਜਸਟਿਸ ਐਕਟ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦਯਾਲੂ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਸ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜੋ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਨਾਬਾਲਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਸਿਰਫ ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੁਰੱਖਿਆਤਮਕ ਛੱਤਰੀ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਢਾਲ ਵਜੋਂ ਵਰਤਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇ ਸਬੂਤ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਹੋਰ ਸਮੱਗਰੀ ਇਹ ਸਾਬਤ ਨਾ ਕਰੇ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਮੇਂ ਨਾਬਾਲਗ ਸੀ।

38. ਜੁਵੇਨਾਈਲ ਜਸਟਿਸ ਐਕਟ ਜੋ ਕਿ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਅਤੇ ਸੰਵੇਦਨਾ ਨਾਲ ਵਰਤਣ ਲਈ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਬਸਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣਾ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਦੀ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦੇਣ ਦੇ ਹਥਕੰਡੇ ਵਜੋਂ ਵਰਤਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਘਿਨੌਣੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਅਤੇ ਇਲਾਜ ਕਰਨ ਦੌਰਾਨ। ਇਹ ਸਾਫ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਆਂ ਵਿਤਰਣ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਨ ਦੇ ਯਤਨ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।"

72. ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਬੇਸ਼ੱਕ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਜੁਵੇਨਾਈਲ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਪਸ਼ਟ ਅਤੇ ਅਸੰਦਿਗਧ ਕੇਸ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਘਟਨਾ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਨਾਬਾਲਗ ਸੀ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਜੁਵੇਨਾਈਲ ਜਸਟਿਸ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਪਰੰਤੂ, ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਇੱਕ ਘਿਨੌਣਾ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਾਬਾਲਗ ਹੋਣ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਹੇਠ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲੈਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਇੱਕ ਲਾਪਰਵਾਹ ਜਾਂ ਹਲਕੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਕਿ ਕੀ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨਾਬਾਲਗ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸੰਸਥਾਨ ਵਿੱਚ ਆਮ ਆਦਮੀ ਦੇ ਭਰੋਸੇ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਕਹਿਣਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਰਾਗ ਭਾਟੀ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ, ਜੁਵੇਨਾਈਲ ਜਸਟਿਸ ਐਕਟ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਦਯਾਲੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਲਾਭ ਸਿਰਫ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਧਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿੱਥੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਾਬਾਲਗ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸਦੀ ਨਾਬਾਲਗਤਾ ਬਾਰੇ ਭਰੋਸਾ ਜਗਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਗੰਭੀਰ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਉਮਰ ਬਾਰੇ ਦੋ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

73. ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਤੋਂ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਜਨਮ ਅਤੇ ਮੌਤਾਂ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1956 ਦੀ ਧਾਰਾ 19(3) ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਨਗਰ ਕਮੇਟੀ, ਹੀਰਾ ਨਗਰ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅੱਗੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮੈਡੀਕਲ ਕਮੇਟੀ, ਹੀਰਾ ਨਗਰ ਨੇ ਉਸਦੇ ਤਿੰਨ ਬੱਚਿਆਂ ਸਮੇਤ ਇੱਥੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਜਨਮ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਥਾਰਟੀ ਪਾਸੋਂ ਐਕਟ, 1956 ਦੀ ਧਾਰਾ 19(3) ਅਧੀਨ ਜਨਮ ਦੀ ਮਿਤੀ ਅਤੇ ਸਥਾਨ ਬਾਰੇ ਹੁਕਮ ਮੰਗਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, 15.03.2018 ਨੂੰ ਬਲਾਕ ਮੈਡੀਕਲ ਅਫਸਰ, ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਕਲਿਆਣ, ਹੀਰਾ ਨਗਰ ਵੱਲੋਂ

ਜੰਮੂ ਦੇ ਸੁਪਰਡੈਂਟੈਂਟ ਆਫ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਲਿਖੇ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਤ੍ਰਿਪਤਾ ਦੇਵੀ, ਵਾਈਫ ਆਫ ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ 23.10.2002 ਨੂੰ ਨਗਰ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਡਿਲੀਵਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਸੀ, ਇਸ ਨਾਲ ਤਸਵੀਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

74. ਅਸੀਂ ਕੋਈ ਵੀ ਚੰਗਾ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦੇਖਦੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪੰਜ ਯੋਗ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀ ਟੀਮ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅੰਤਿਮ ਰਾਏ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰੀਏ ਜਾਂ ਸ਼ੱਕ ਕਰੀਏ ਜਾਂ ਇਸਦੀ ਵਿਸ਼ਵਸਨੀਯਤਾ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕਰੀਏ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਰੀਰ ਵਿਗਿਆਨ ਵਿਭਾਗ, ਸਰੀਰ ਰਚਨਾ ਵਿਭਾਗ, ਮੌਖਿਕ ਨਿਦਾਨ ਵਿਭਾਗ, ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਮੈਡੀਸਿਨ ਵਿਭਾਗ ਅਤੇ ਰੇਡੀਓ ਨਿਦਾਨ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰੀਰਕ, ਦੰਦਾਂ ਅਤੇ ਰੇਡੀਓਲੋਜੀਕਲ ਜਾਂਚ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੀ ਅਨੁਮਾਨਿਤ ਉਮਰ 19 ਤੋਂ 23 ਸਾਲ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

75. ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ ਇਹ ਜੋੜਨਾ ਚਾਹਾਂਗੇ ਕਿ ਉਮਰ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਣ ਲਈ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿੱਚ ਬਿਹਤਰ ਤਕਨੀਕਾਂ ਉਪਲਬਧ ਹਨ ਅਤੇ ਵਰਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਵਿਭਾਗ ਉਮਰ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਣ ਲਈ 'ਅਕਲ ਦੇ ਦੰਦ' ਤਕਨੀਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਕਨੀਕ ਅਧੀਨ, ਡਾਕਟਰ ਤੀਜੇ ਮੋਲਰ ਨੂੰ ਜਾਂਚਦੇ ਹਨ ਜੋ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ 17 ਤੋਂ 25 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਫੂਟਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਕਨੀਕ ਵਿੱਚ ਔਸਤ ਗਲਤੀ ਵੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਹੱਡੀ ਦੇ ਓਸੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨਾਲੋਂ ਕਾਫੀ ਘੱਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਤਕਨੀਕ 'ਐਪੀਜੈਨੈਟਿਕ ਘੜੀ' ਤਕਨੀਕ ਹੈ। ਐਪੀਜੈਨੈਟਿਕ ਘੜੀ ਡੀਐਨਏ ਘੜੀ ਹੈ ਜੋ ਡੀਐਨਏ ਮੈਥੀਲੇਸ਼ਨ ਪੱਧਰਾਂ ਨੂੰ ਮਾਪਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਕਿਸੇ ਊਤਕ ਜਾਂ ਅੰਗ ਦੀ ਉਮਰ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਤਕਨੀਕ ਵਿੱਚ ਔਸਤ ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਚਾਰ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਤੋਂ ਘੱਟ ਕਰਨ ਲਈ ਘਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੋ ਅਸੀਂ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਤਕਨੀਕਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। (ਹਵਾਲਾ : ਸ਼ਮੀਮ ਟੀ, ਉਮਰ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ: ਇੱਕ ਦੰਦਾਂ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ, ਜਰਨਲ ਆਫ ਪੰਜਾਬ ਅਕੈਡਮੀ ਆਫ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਮੈਡੀਸਿਨ & ਟਾਕਸੀਕੋਲੋਜੀ, ਵੌਲ. 6 ਇਸ਼ੂ 1. ISSN-0972-5687)

76. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਾਮਦੇਵ ਚੌਹਾਨ ਜਾਂ ਰਾਜ ਨਾਥ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਹੈ, ਮੈਡੀਕਲ ਮਾਹਰ ਦਾ ਉਮਰ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਸਬੂਤ ਲਈ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਬਦਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਰਾਏ ਹੈ ਪਰ ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਖੁਦ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨਾਗਰਿਕ ਦੀ ਉਮਰ ਬਾਰੇ ਸੰਦੇਹ ਹੋਵੇ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਦਾਵਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਮਾਹਰ ਦੀ ਰਾਏ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਜਾਂ ਅਣਗੌਲਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਜੇਕਰ ਹੋਰ ਸਭ ਮਨਜ਼ੂਰਯੋਗ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ, ਮਾਹਰਾਂ ਦੀ ਇਹ ਰਾਏ ਉਸ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਸੰਭਾਵਿਤ ਦਾਇਰੇ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਰਾਜ ਨੂੰ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਰਿਕਾਰਡ ਛੁਪਾਉਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੌਜਵਾਨ ਦੀ ਉਮਰ ਨੂੰ ਛੁਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਮੈਡੀਕਲ ਸਬੂਤ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਨੂੰ ਅਭਿਯੋਗ ਦੇ ਪੱਖ ਤੋਂ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਮੈਡੀਕਲ ਸਬੂਤ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਇਹ ਸਪਰਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ।

77. ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੋਸ਼ੀ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜ ਮੈਡੀਕਲ ਮਾਹਰਾਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਮੈਡੀਕਲ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਸਾਖ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੁਹਰਾਉਣ ਦੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ, ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਮੈਡੀਕਲ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰੋ ਕਿਉਂਕਿ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਜਨਮ ਦੀ ਮਿਤੀ ਦਾ ਸਬੂਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਫ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜਨਮ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਜਗਾਉਂਦੇ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਕਲਪ ਨਹੀਂ ਹੈ।

78. ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਪੱਕੇ ਹਾਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸੀ.ਜੇ.ਐਮ. ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਆਦੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਟਿਕਾਊ ਨਹੀਂ ਹੈ।

79. ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹਾਂਗੇ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਨਾਬਾਲਗ ਅਪਰਾਧਿਕਤਾ ਦੀ ਵਧਦੀ ਦਰ ਇੱਕ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਧਿਆਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਹੈ ਜੋ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨਾਲ ਮੰਨਦੀ ਹੈ ਕਿ ਚਾਹੇ ਅਪਰਾਧ ਕਿੰਨਾ ਵੀ ਘਿਨੌਣਾ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਚਾਹੇ ਇਕੱਲਾ

ਬਲਾਤਕਾਰ, ਗੈਂਗਰੇਪ, ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰੀ ਜਾਂ ਕਤਲ ਪਰ ਜੇਕਰ ਦੋਸ਼ੀ ਨਾਬਾਲਗ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨਾਲ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਗੱਲ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਕੇ ਵਿਚਾਰਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਭਾਵ, ਸੁਧਾਰ ਦਾ ਉਦੇਸ਼। ਜਿਸ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੀ ਅਸੀਂ ਗੱਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਉਹ ਮੰਨਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸੁਧਾਰ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਆਦਰਸ਼ ਹੈ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਬਾਲਗਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਕ੍ਰੂਰ ਅਤੇ ਘਿਨੌਣੇ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਅਜੇ ਵੀ ਜਾਰੀ ਹਨ, ਇਸ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਸੋਚਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਐਕਟ, 2015 ਨੇ ਆਪਣਾ ਉਦੇਸ਼ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਧਾਰਣਾ ਬਣਾਉਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਨਾਬਾਲਗਾਂ ਨਾਲ ਸੁਧਾਰ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਜੋ ਨਰਮੀ ਵਰਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਘਿਨੌਣੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਵੀ ਬੇਖੌਫ ਬਣਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਵਿਚਾਰਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਸ ਦੇ 2015 ਦੇ ਐਕਟ ਦਾ ਕ੍ਰਿਆਨਵਨ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਾਬਿਤ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਾਂ ਅਜੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਹੋ ਜਾਵੇ।

80. ਨਤੀਜਤਨ, ਇਹ ਅਪੀਲ ਸਫਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੀ.ਜੇ.ਐਮ., ਕਠੂਆ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਚੁਣੌਤੀਯੋਗ ਆਦੇਸ਼ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬੀ ਦੋਸ਼ੀ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਮੇਂ ਨਾਬਾਲਗ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਰ ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਵਾਂਗ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਆਪਣਾ ਰਾਹ ਲਵੇ।

81. ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਬੇਕਾਰ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬੀ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਦੋਸ਼ੀਤਾ ਜਾਂ ਬੇਕਸੂਰੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਉਸ ਸਬੂਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜੋ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅਭਿਯੋਗ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਨਿਰੀਖਣ ਸਿਰਫ ਨਾਬਾਲਗਤਾ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਹੀ ਮਤਲਬ ਰੱਖਦੇ ਹਨ।

82. ਬਕਾਇਆ ਅਰਜ਼ੀ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਵੀ ਇਸ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta
Advocate